

เจาะลึกการลงทุนไทยใน 9 มิติ: ทำอะไรจึงจะพลิกฟื้นการลงทุนไทย

มกราคม 2565

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

บทนำ

กรอบความคิด

Revenue

1. Size of demand
2. Products & innovation
3. Access channels to customers

Cost

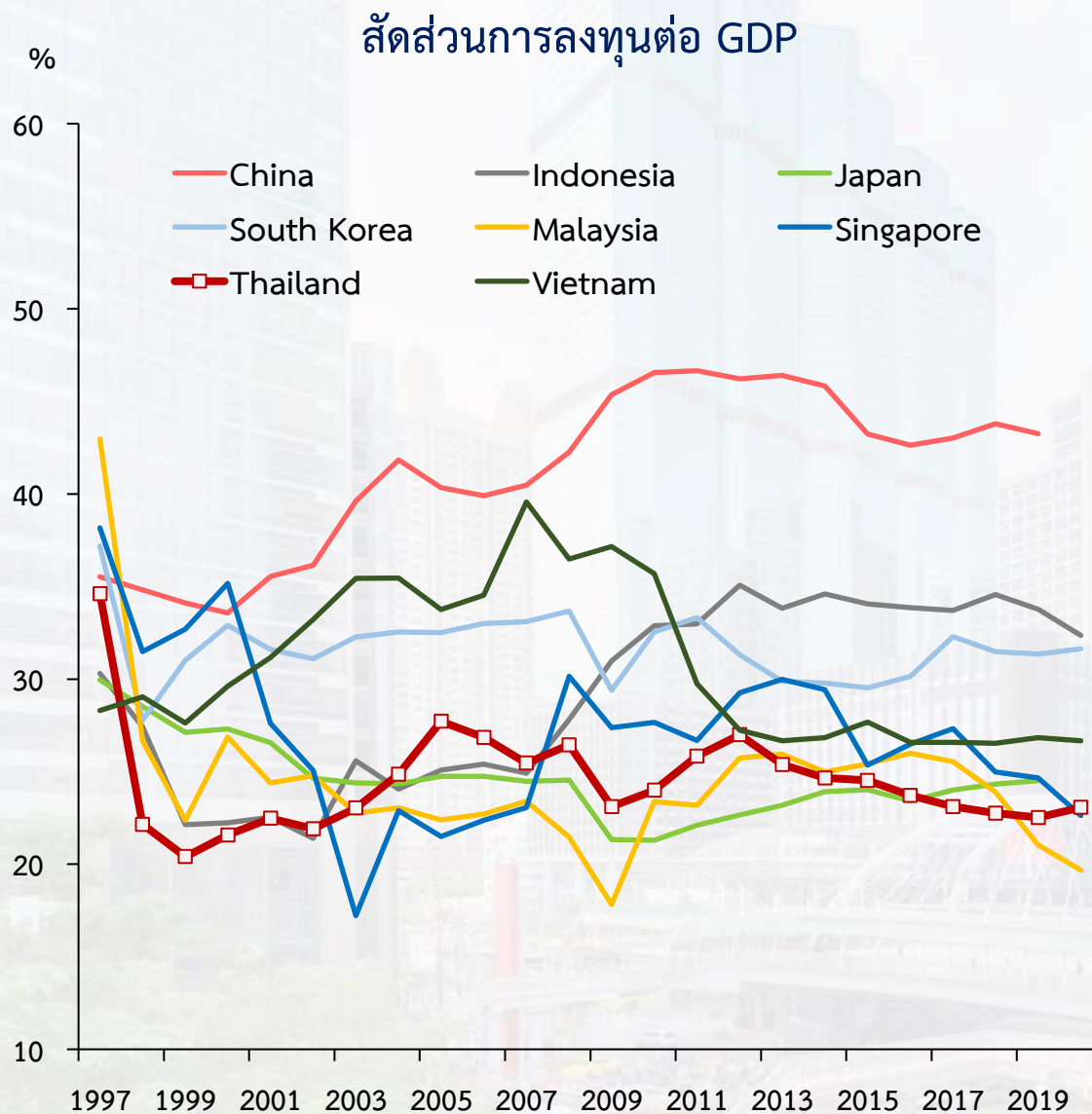
4. Government effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives

9. Risk & Uncertainty

บทส่งท้าย

เอกสารอ้างอิง

บทนำ

ที่มา: World Development Indicators จาก World Bank และ NESDC

- การลงทุนของไทยในช่วงประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับต่ำ โดยสัดส่วนการลงทุนต่อ GDP ต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค หากปล่อยไว้เศรษฐกิจไทยเสี่ยงที่จะโตช้าลงถาวร
- หากจะพลิกฟื้นการลงทุน ต้องทำให้ประเทศไทยมีความคุ้มค่าที่จะลงทุน กล่าวคือ มีผลตอบแทนที่สูงขึ้น และมีความเสี่ยงต่ำลง (higher return and lower risk)
- การศึกษานี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ประกอบกับการสำรวจความเห็นจากผู้ประกอบการ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหา 9 ข้อที่ทำให้ประเทศไทยมีผลตอบแทนต่ำ และมีความเสี่ยงสูง
- ทั้ง 9 ข้อนี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและเป็นเรื่อง que ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันผลักดันเพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีศักยภาพในการเติบโตที่สูงขึ้น

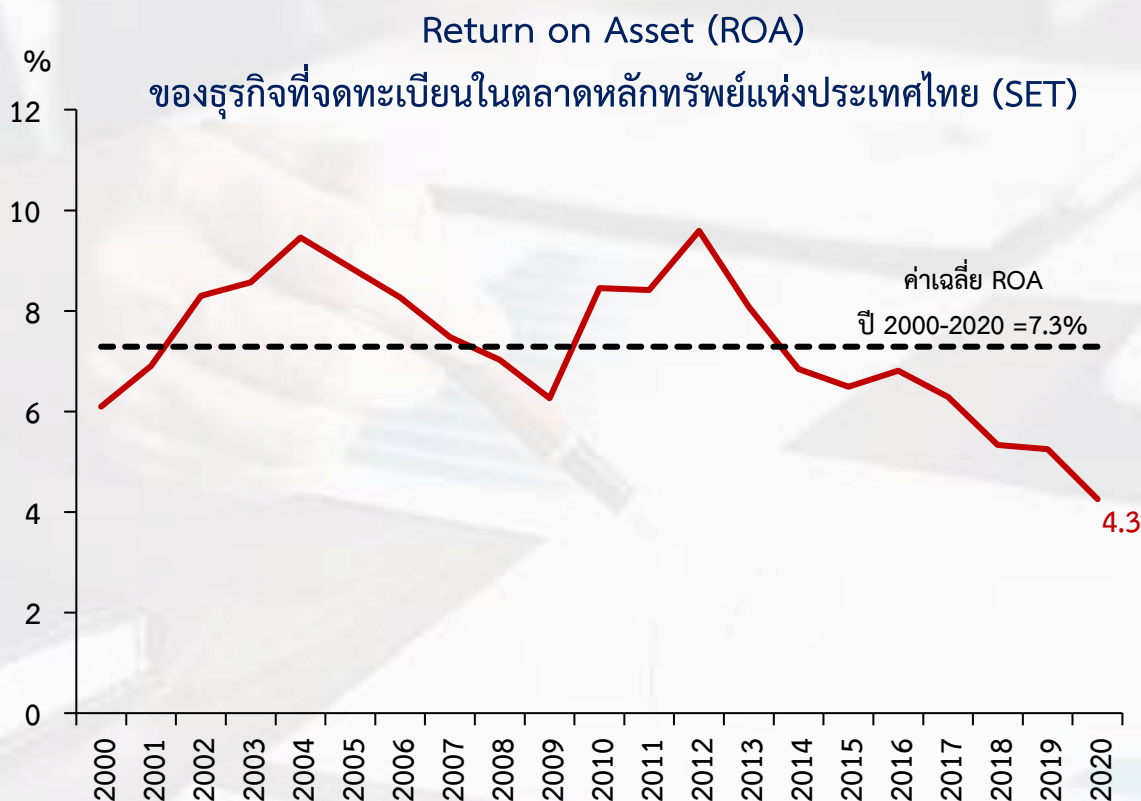
1. Size of demand
2. Products & innovation
3. Access channels to customers

4. Government effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives

ผลตอบแทนของการลงทุนในภาคธุรกิจไทยในภาพรวมลดลงต่อเนื่อง ขณะที่ความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนของการลงทุนอยู่ในระดับสูง ทำให้ความน่าสนใจในการลงทุนในไทยลดลง

1

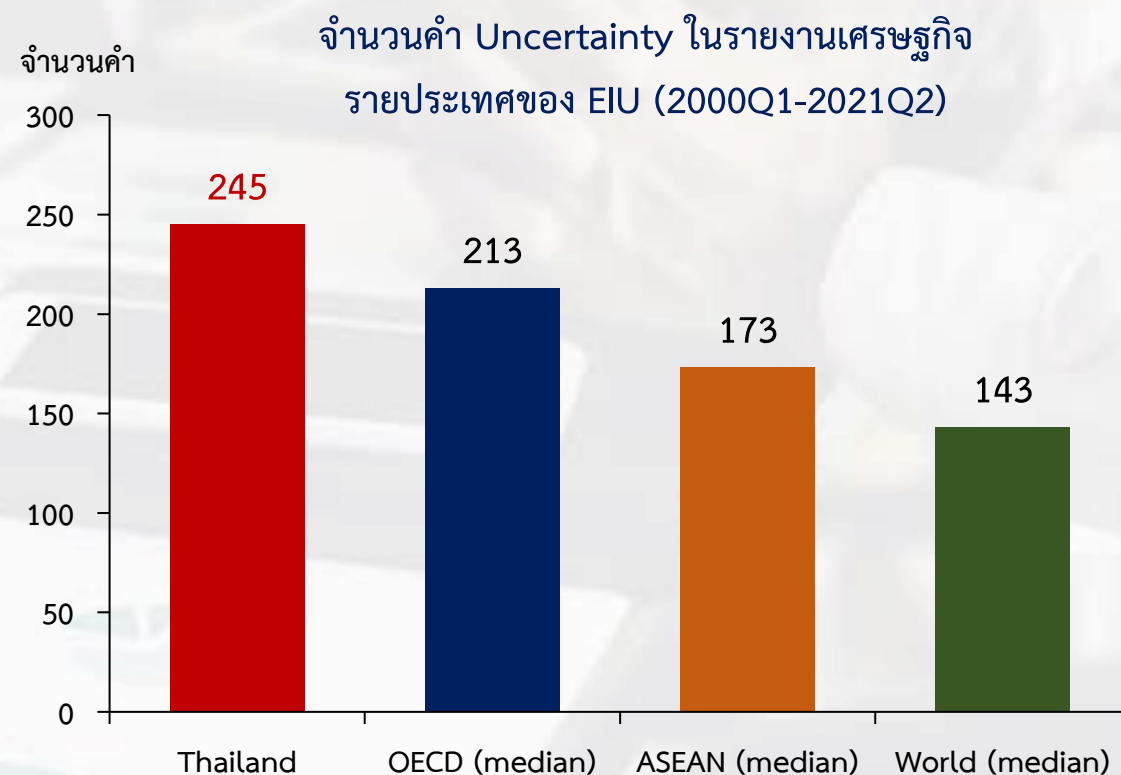
10 ปีที่ผ่านมา อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของธุรกิจ
ใน SET โหม้ลดลงและอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในอดีต

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) คำนวณโดยผู้เขียน

2

ไทยมี uncertainty สูงกว่าค่ากลาง ASEAN วัดจากจำนวน
คำ uncertainty ในรายงานเศรษฐกิจรายประเทศของ EIU^{1/}

หมายเหตุ: 1/ Economist Intelligence Unit (EIU)

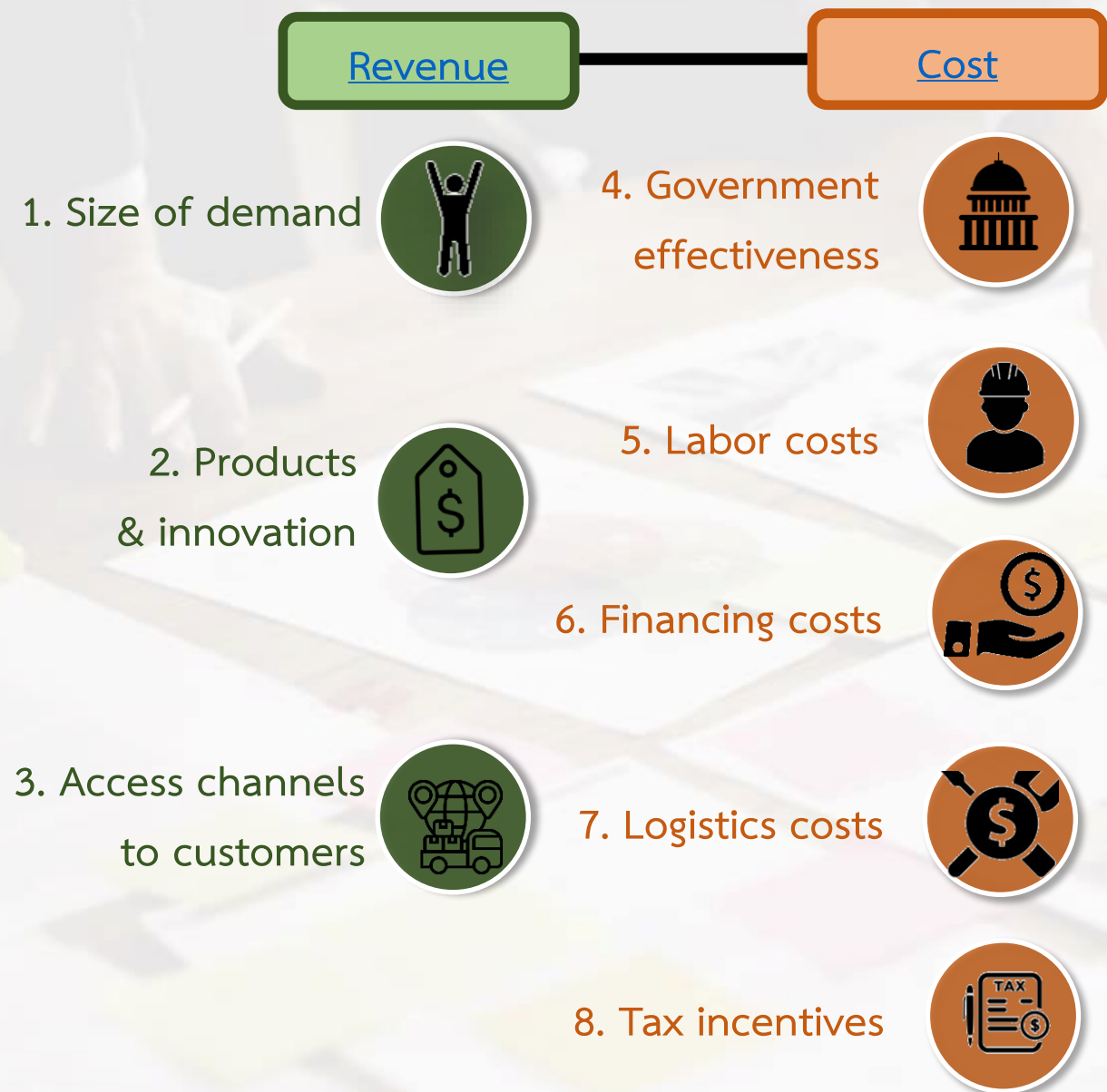
ที่มา: IMF

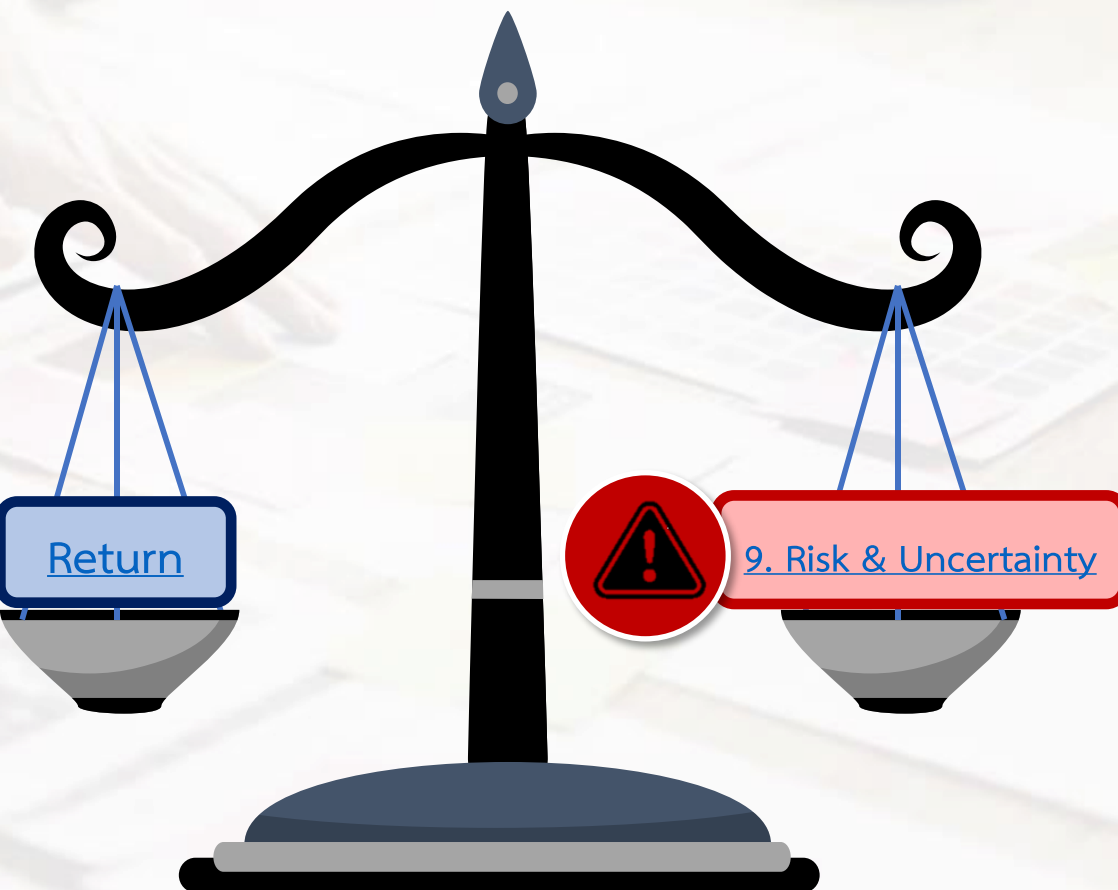
1. Size of demand
2. Products & innovation
3. Access channels to customers

4. Government effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives
9. Risk & Uncertainty

การศึกษานี้แบ่งสาเหตุที่ทำให้การลงทุนในไทยมีผลตอบแทนต่ำ และมีความเสี่ยงสูงออกเป็น 9 มิติ (ท่านสามารถ click รูปปัจจัยต่างๆ เพื่อเข้าไปดูรายละเอียดหรือกดเลือกมิติต่าง ๆ จากสารบัญชาด้านซ้ายมือ)

บทความนี้อิงแนวคิดว่าการลงทุนจะเกิดเมื่อผลตอบแทนเทียบกับความเสี่ยง (risk-adjusted return) สูงเพียงพอที่จะจูงใจผู้ประกอบการหรือนักลงทุน ซึ่งผลตอบแทนประกอบด้วยรายได้ลบค่าใช้จ่าย

1. Size of demand
2. Products & innovation
3. Access channels to customers

4. Government effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives

การประเมินด้านรายได้ (Revenue)

พบว่า แรงจูงใจให้เกิดการลงทุนลดลง เนื่องจาก

- 1) กำลังซื้ออ่อนแอ
- 2) ไทยมีนวัตกรรมน้อยกว่าหลายประเทศ
- 3) ขาดตัวช่วยให้เข้าถึงตลาดต่างประเทศ

ไทยมีกำลังซื้ออ่อนแอ จากการเข้าสู่สังคมสูงวัยและครัวเรือนไทยมีภาระหนี้สูง

1

เศรษฐกิจไทยมีขนาดไม่ใหญ่ โตช้า ผู้สูงอายุมาก

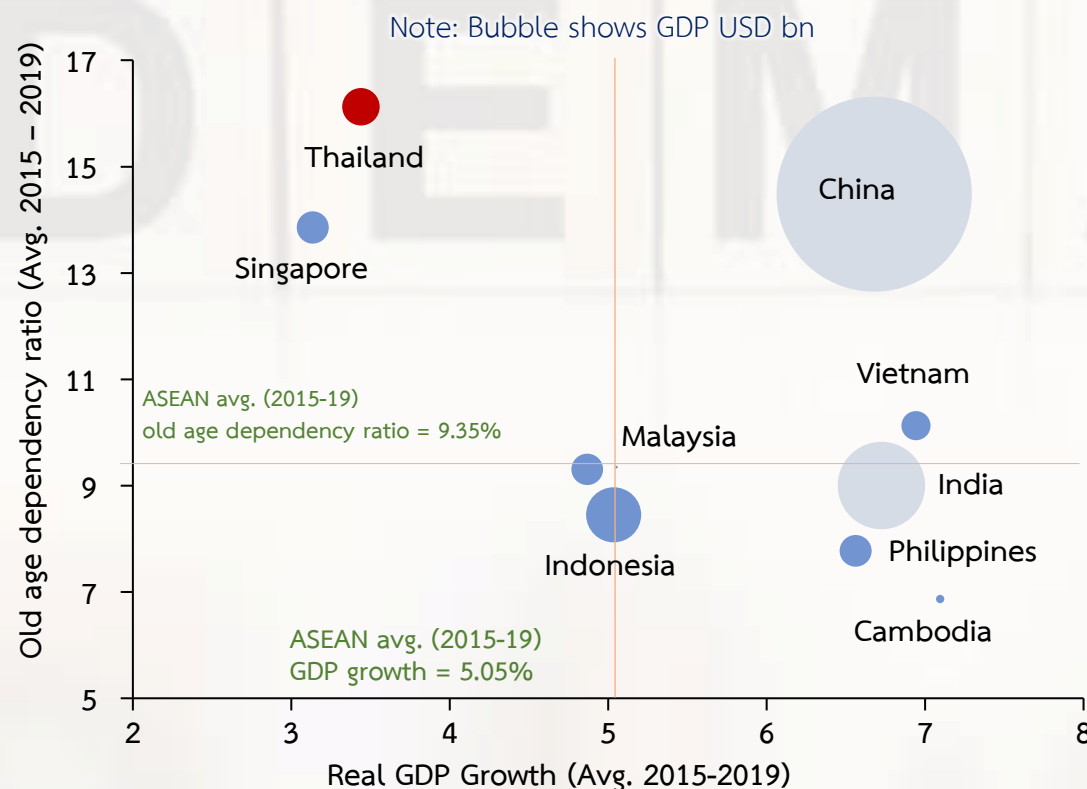
- การเข้าสู่สังคมสูงวัยทำให้การบริโภคโดยรวมของไทยมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้ชีวิตยามเกษียณและมีภาระหนี้สูง ทำให้กำลังซื้อโดยรวมของไทยมีจำกัด

2

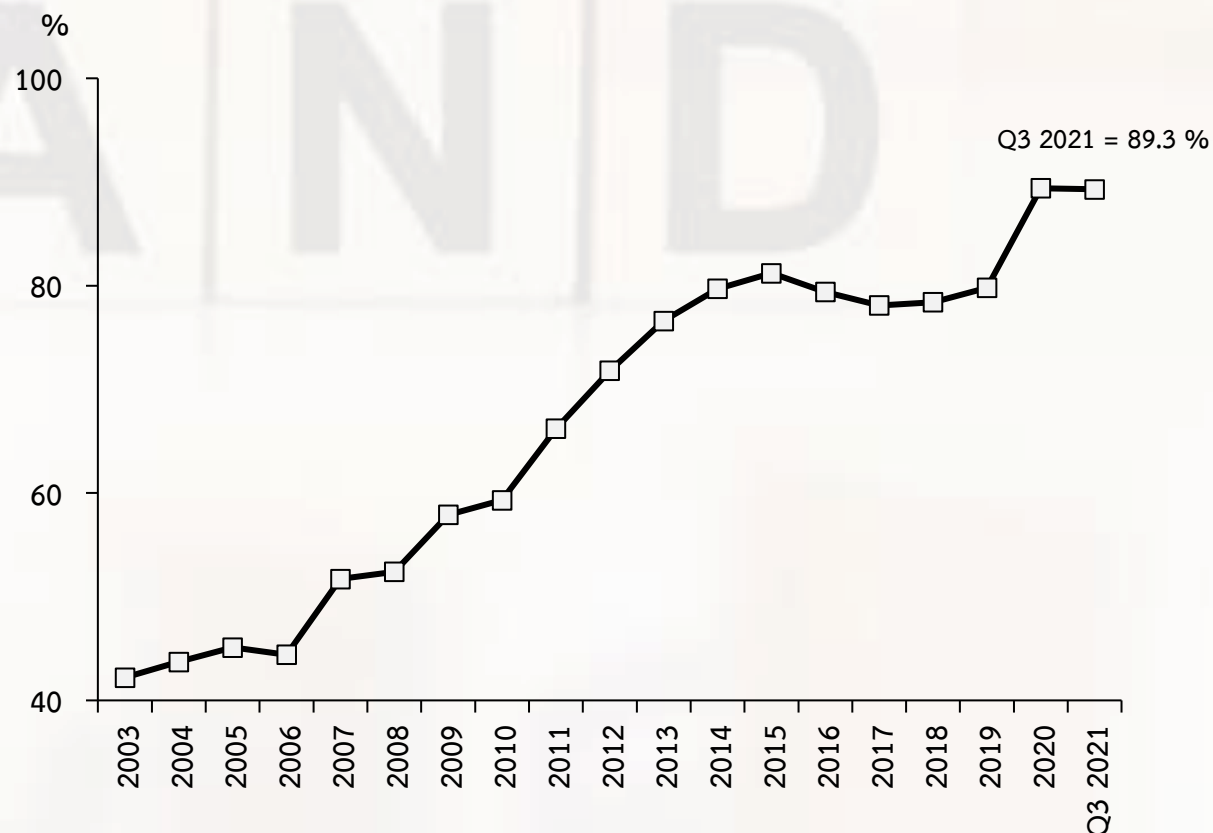
หนี้ครัวเรือนที่สูงเป็นปัจจัยฉุดรั้งการบริโภคระยะยาว

- แม้การก่อหนี้จะช่วยกระตุ้นการบริโภคได้ในระยะสั้น แต่การชำระคืนหนี้จะเป็นปัจจัยฉุดรั้งการบริโภคในระยะหลัง โดยปัจจุบันหนี้ครัวเรือนไทยอยู่ที่ประมาณ 90% ของ GDP ซึ่งสูงสุดเป็นประวัติการณ์

GDP growth, age dependency, and GDP size

Thailand's HH debt/GDP

ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และรู้จากรการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานต่างด้าว เป็นอีกปัจจัยทำให้กำลังซื้อในประเทศอ่อนแอ

3

ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เรื้อรัง ทำให้ไทยขาดกลุ่ม middle income ที่มากพอที่จะขับเคลื่อนการบริโภคของประเทศ

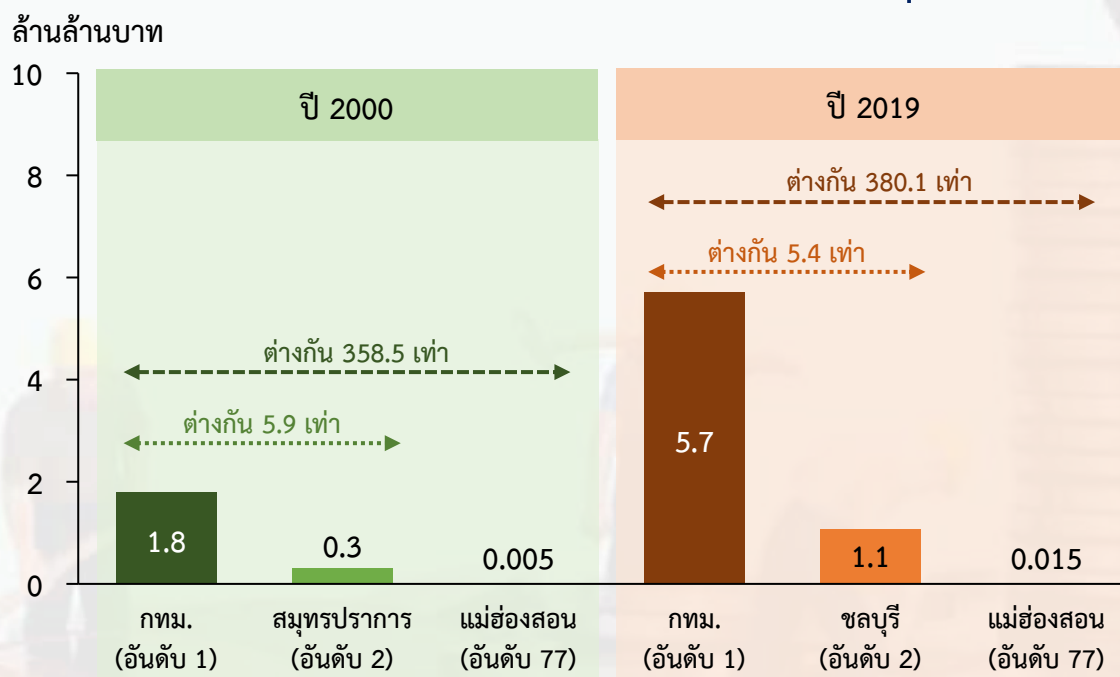
- มหาเศรษฐี 50 ครอบครัวแรกของไทย ตามการจัดอันดับของนิตยสาร Forbes ปี 2019 มีทรัพย์สินรวมกัน 5 ล้านล้านบาท เทียบเท่าทรัพย์สินของ 12 ล้านครัวเรือนล่างสุดในไทยรวมกัน คิดเป็นประชากรเกือบครึ่งประเทศ
- ในเชิงพื้นที่ เมืองอื่น ๆ โตไม่ทัน กทม. ตลอดช่วง 20 ปีที่ผ่านมา

4

แรงงานต่างด้าวที่เพิ่มขึ้น มีส่วนทำให้เกิด consumption leakage จากการส่งเงินกลับประเทศ

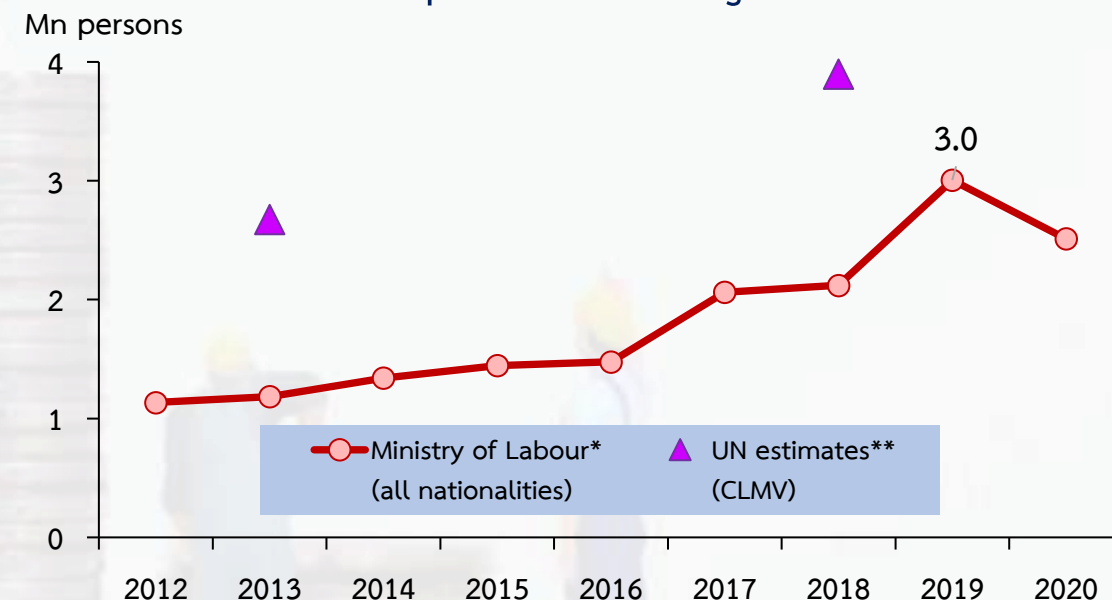
- แรงงานต่างด้าวมียานวนเพิ่มขึ้น โดยจดทะเบียนถึง 3 ล้านรายในปี 2019 และลดลงบ้างในช่วงที่ COVID-19 ระบาดในปี 2020 แต่แรงงานต่างด้าวมียานวนเงินสูงเพื่อส่งเงินกลับบ้านเกิด โดยคาดว่าจำนวนเงินส่งกลับมีมากถึงปีละกว่า 3 แสนล้านบาท หรือคิดเป็น 3.6% ของการบริโภคภาคเอกชนในปี 2020

Gross Provincial Product: GPP (at current prices)

ที่มา: NESDC คำนวณโดยผู้เขียน

Non-Thai Population Working in Thailand

ที่มา: Department of Employment, Ministry of Labour and UN's Thailand Migration Report (2014, 2019)

หมายเหตุ: * includes only workers with work permits

** includes both workers with work permits and irregular status.

ไทยมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมน้อยกว่าต่างประเทศ

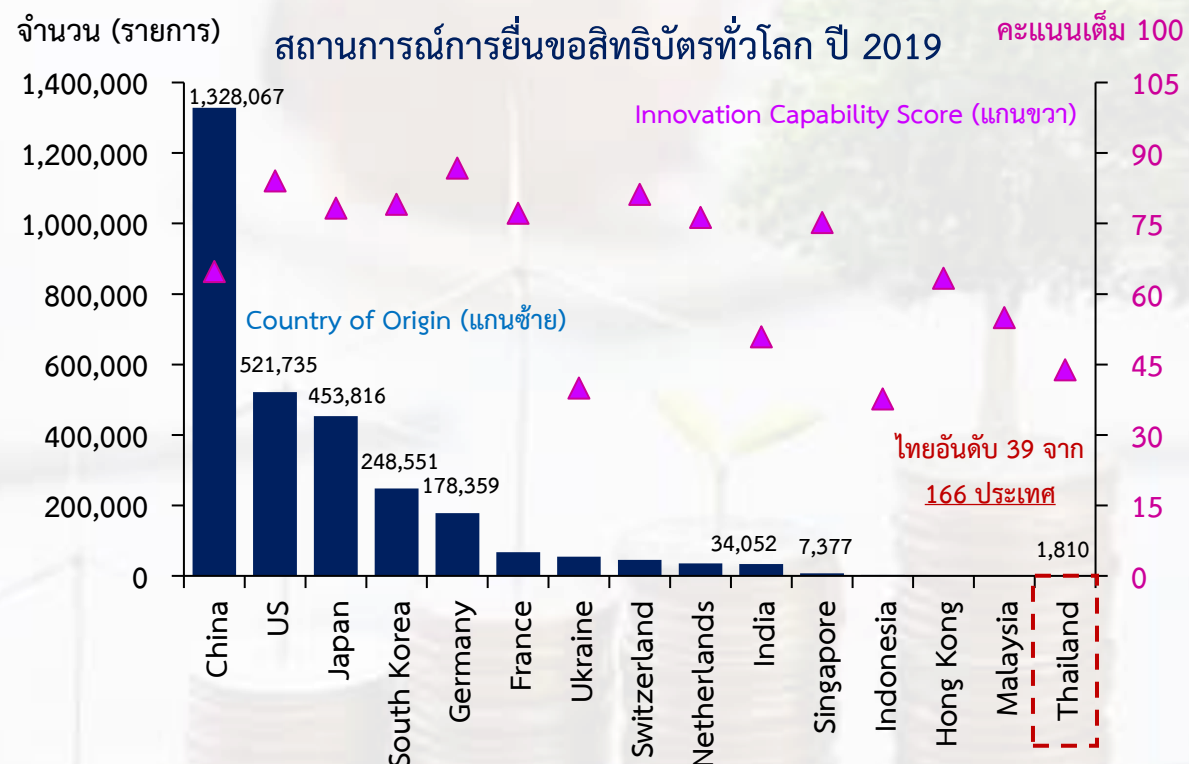
ทำให้ไทยไม่สามารถช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดสินค้าใหม่ ๆ ซึ่งกระทบต่อรายได้ของภาครัฐกิจ

1 ไทยมีทรัพย์สินทางปัญญาน้อยกว่าต่างประเทศ

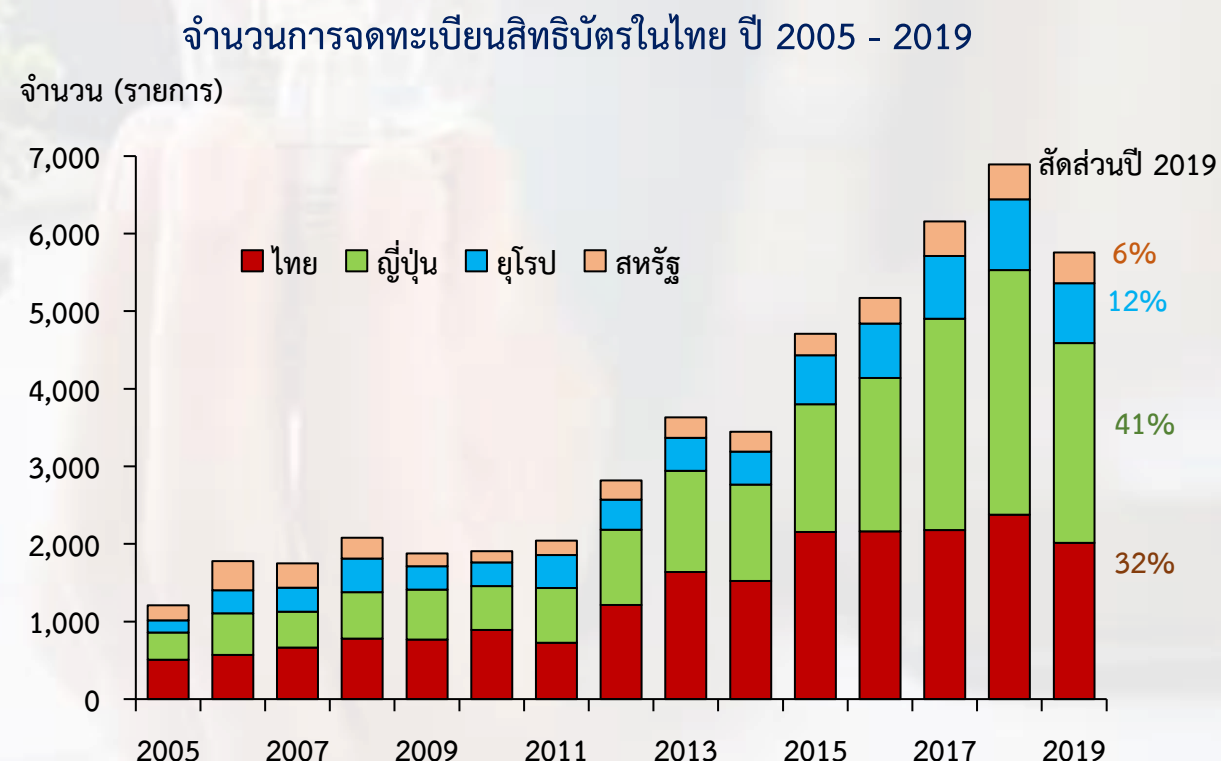
- ไทยยื่นจดสิทธิบัตรไม่ถึง 2,000 รายการในปี 2019 ซึ่งน้อยกว่าต่างประเทศ ส่วนหนึ่งจากความสามารถในการสร้างนวัตกรรมที่อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะความพร้อมของสถาบันวิจัย และเม็ดเงินลงทุน R&D ที่ไม่เพียงพอ

2 สิทธิบัตรที่จดทะเบียนในไทยส่วนใหญ่เป็นของต่างชาติ

- การจดสิทธิบัตรในไทยเป็นของคนไทยเพียง 1 ใน 3 และกว่า 91% เป็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนด้านการประดิษฐ์วิศวกรรม ฟิสิกส์และเคมี มีน้อย

ที่มา: World Intellectual Property Organization, 2021; Schwab, K., 2019., WEF 2019

ที่มา: Department of Intellectual Property, 2021.

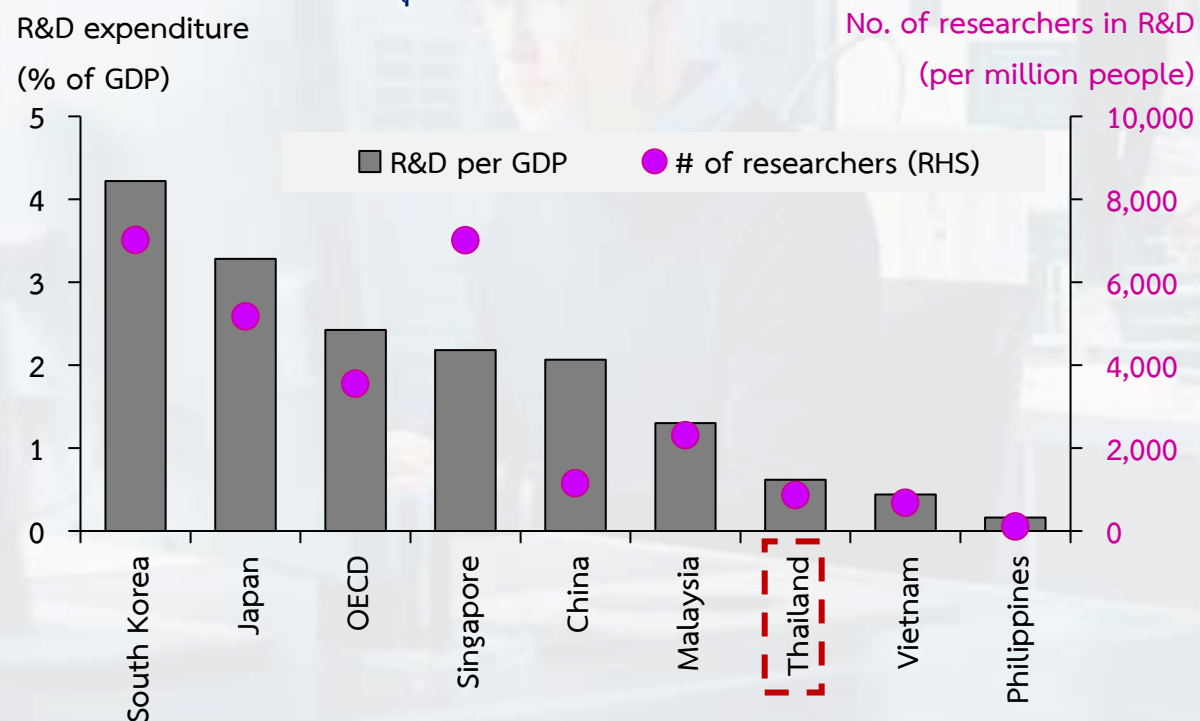

เงินลงทุนด้าน R&D ที่ต่ำ ส่วนหนึ่งเพราะขาดแคลนบุคลากรด้าน R&D และยังมีปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งไม่จูงใจให้เกิดการพัฒนาสินค้าและกระบวนการผลิต

3 การลงทุนด้าน R&D ไทยยังอยู่ระดับต่ำ แม้เริ่มเพิ่มขึ้น

- ไทยลงทุนใน R&D คิดเป็น 0.6% ของ GDP (World Bank, 2015) ซึ่งน้อยกว่าสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยจุดอ่อนของไทย คือ ขาดแคลนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนา (Global Innovation Index, 2020)

การลงทุนใน R&D และจำนวนนักวิจัย

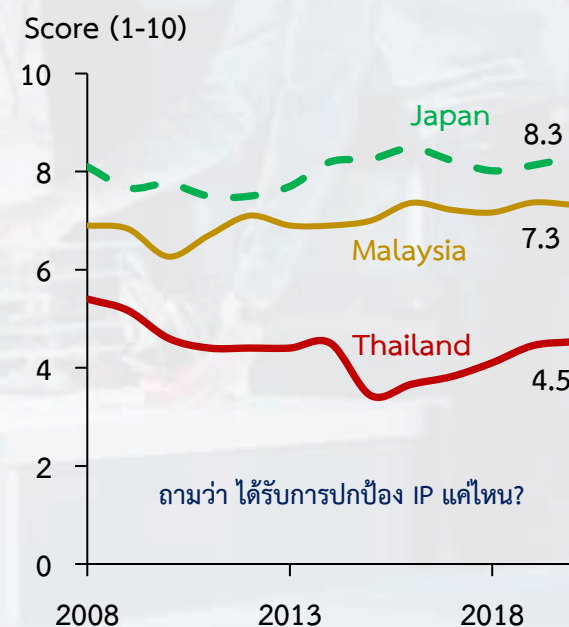

ที่มา: World Bank, 2015 & Cornell University, INSEAD, and WIPO, 2020.

4 ไทยมีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามากกว่าคู่แข่ง

- จากการประเมินโดย Property Rights Alliance ในปี 2020 ไทยมีคะแนนด้านการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาไม่ถึงครึ่ง (จากคะแนนเต็ม 10) และคะแนนน้อยกว่าประเทศคู่แข่ง

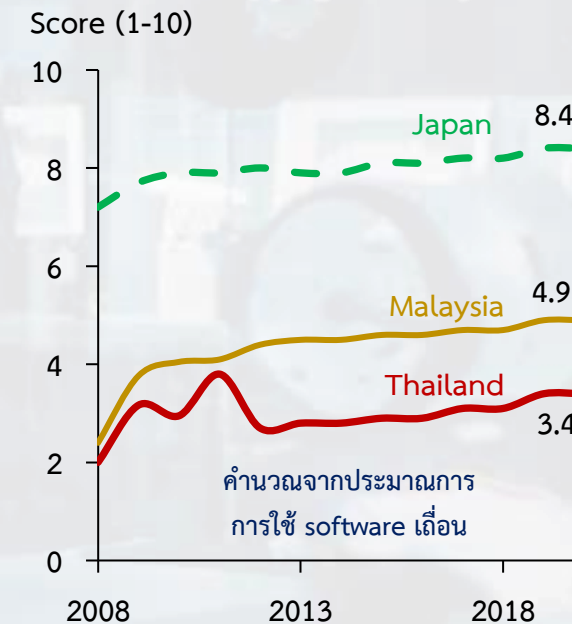
Perception of IP Protection

ที่มา: Property Rights Alliance, 2020.

หมายเหตุ: คะแนนยิ่งสูง แสดงว่าการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญายิ่งดี โดย Perception of IP Protection มาจากคำถามว่า “ในประเทศของคุณ ทรัพย์สินทางปัญญาได้รับการคุ้มครองในระดับใด” ส่วน Copyright Piracy ประเมินจากจำนวนการใช้ซอฟต์แวร์เถื่อน ซึ่งเผยให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้ซอฟต์แวร์ทรัพย์สินทางปัญญา และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่

Copyright Piracy

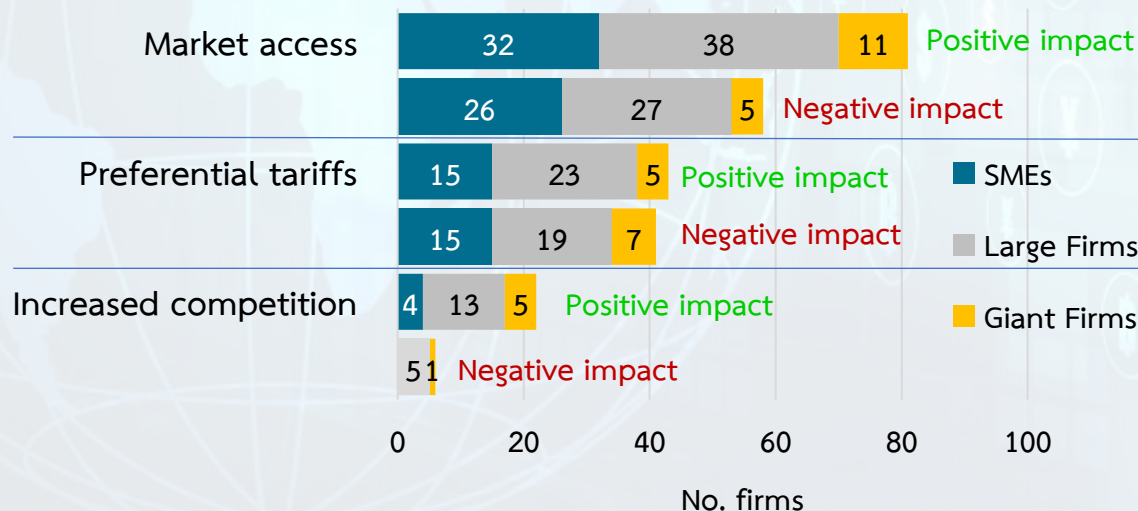
ไทยมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงลูกค้าในตลาดต่างประเทศ

ทั้งเรื่องความครอบคลุมของ FTAs และการประยุกต์ใช้ cross-border e-commerce

1 ไทยมี FTAs ครอบคลุมน้อยกว่าประเทศคู่แข่ง

- ไทยมี FTAs ครอบคลุม 33% ของ GDP โลกเทียบกับเวียดนามที่ 60%
- ผลสำรวจ JETRO พบว่าผู้ประกอบการให้น้ำหนัก FTAs เป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 7 ที่จะช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อมการลงทุน จากปัจจัยที่สำรวจ 20 ข้อ
- ผู้ส่งออกไทยเห็นว่า FTAs มีผลต่อการขยายตลาด (market access) มาก และส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นผลบวก

ผลสำรวจจำนวนบริษัทที่ตอบคำถามผลกระทบของ FTAs ด้านบวกและลบ^{1/}

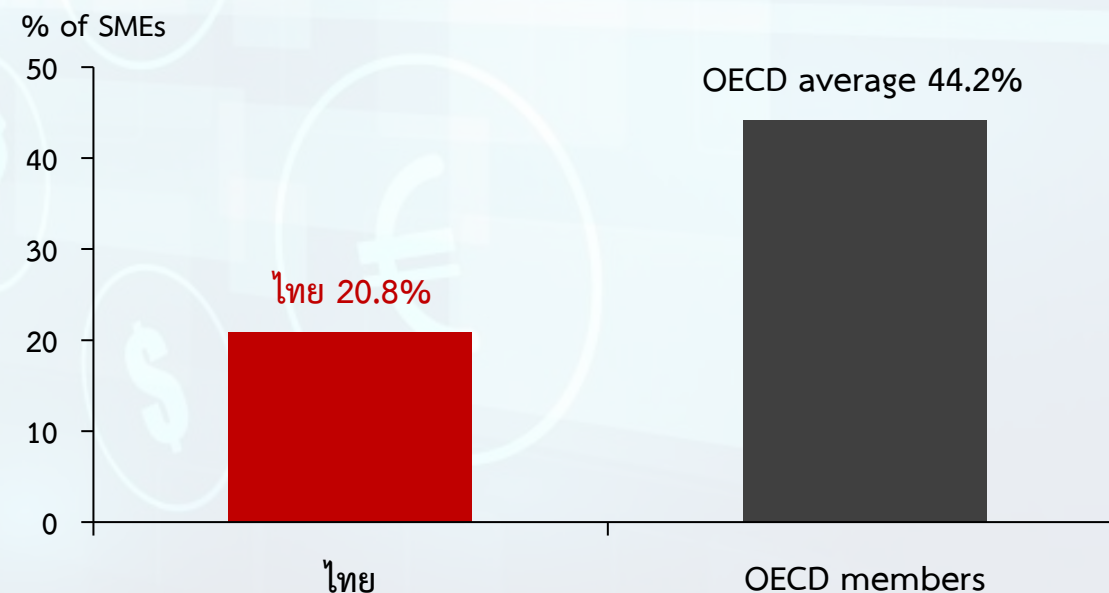
ที่มา: Wignaraja et al., 2010.

หมายเหตุ: 1/ สำรวจจากผู้ประกอบการในไทย 221 รายที่มีการส่งออกต่างประเทศ โดยผู้ประกอบการ 131 รายตอบว่า FTA มีผลบวกอย่างน้อย 1 ข้อ โดยการมี FTA มีผลด้านบวกมากกว่าด้านลบ โดยเฉพาะด้าน market access ที่มีผู้ประกอบการ 81 รายเห็นด้วย

2 SMEs ไทยยังขายออนไลน์ข้ามพรมแดนน้อย

- SMEs ไทยเข้าถึงช่องทางออนไลน์ในประเทศได้ 29.2% สูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ที่ 22.4% อย่างไรก็ตาม SMEs ไทยใช้ช่องทางออนไลน์ข้ามพรมแดนเพียง 20.8% ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ OECD ที่ 44.2%

สัดส่วน SMEs ที่มีการจัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางออนไลน์ในตลาดต่างประเทศ

กระแส Green Economy

จะทำให้การเข้าถึงตลาดต่างประเทศทำได้ยากขึ้นหากไทยไม่ปรับตัว

3

พฤติกรรมผู้บริโภคและนโยบายภาครัฐทั่วโลกทยอยเปลี่ยนไปสู่ Green Economy^{1/} มากขึ้น

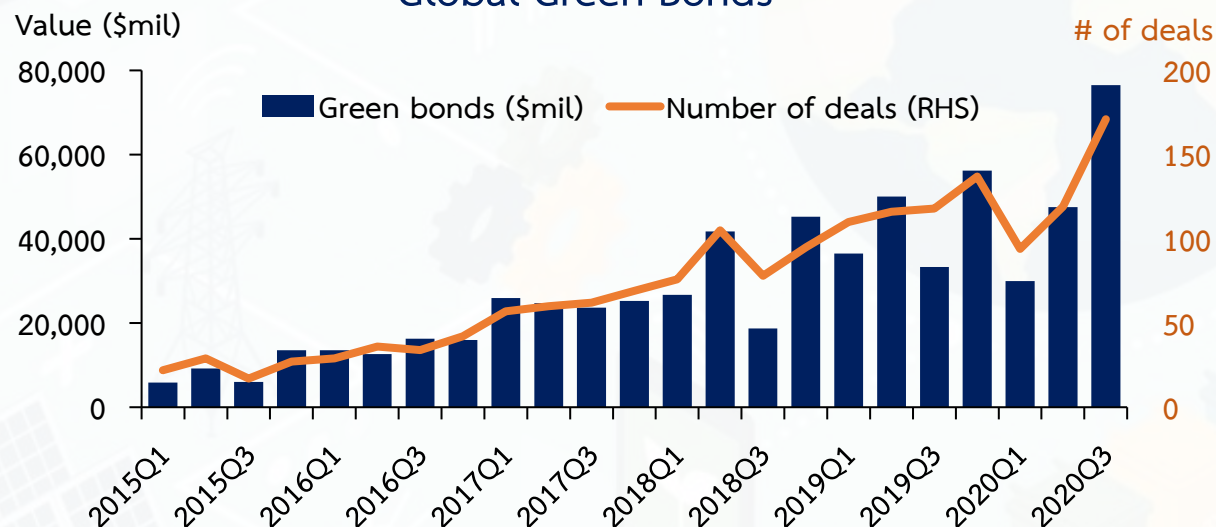
- ผู้บริโภคนำถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกันนโยบายภาครัฐทั้งไทยและต่างประเทศก็ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น มาตรการ Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) ของ EU ที่ต้องการลดการนำเข้าสินค้าที่มีคาร์บอนแพงสูง หลายปีที่ผ่านมาภาคธุรกิจทั่วโลกจึงปรับตัว สะท้อนจากปริมาณ Green Bond ที่เพิ่มขึ้น

4

ไทยยังต้องพัฒนาสินค้าและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

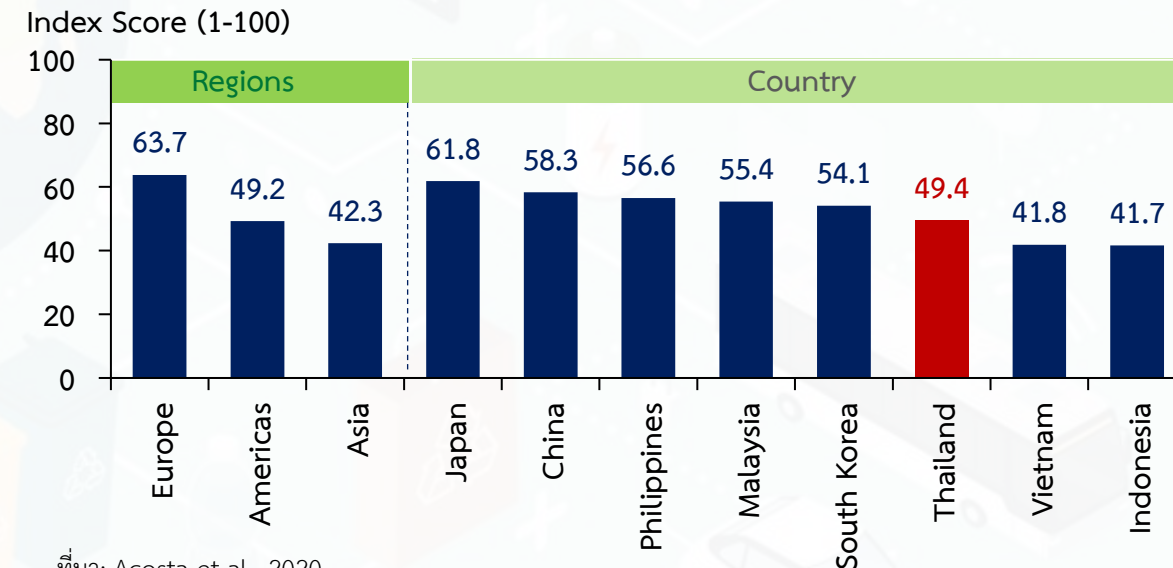
- ไทยได้คะแนนความสามารถด้าน Green Economy ที่ 49.4 คะแนน ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของประเทศในเอเชีย แต่ยังต่ำกว่ายุโรปและจีน โดยคะแนนด้าน low carbon technologies ของไทยอยู่ในระดับต่ำมาก

Global Green Bonds

ที่มา: Toole, M., 2020.

หมายเหตุ: ขวัญใจ เดชเสนสกุล, 2021. 1/ เศรษฐกิจสีเขียว คือ รูปแบบหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มุ่งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในหลายรูปแบบ ทั้งการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน หรือการผลิตสินค้าที่ช่วยลดการใช้พลังงานหรือการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

Green Growth Index: GGI^{2/} (2019)

ที่มา: Acosta et al., 2020.

หมายเหตุ: 2/ Green Growth Index คำนวณจาก 4 องค์ประกอบ: (1) Efficient and Sustainable Resource Use (2) Natural Capital Protection (3) Green Economic Opportunities (4) Social Inclusion

บทนำ

กรอบความคิด

Revenue

1. Size of demand
2. Products
& innovation
3. Access channels
to customers

Cost

4. Government
effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives
9. Risk &
Uncertainty

บทส่งท้าย

เอกสารอ้างอิง

การประเมินด้านต้นทุน (Cost)

พบว่า มีต้นทุนสูงในหลายมิติ

- 1) กฎระเบียบเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจและ
ต้นทุนติดต่อประสานงานกับภาครัฐสูง
- 2) ต้นทุนการเงินสูงและ SMEs ยังมีปัญหาเข้าถึงสินเชื่อ
- 3) ค่าจ้างแรงงานสูง ขาดแคลนแรงงานทั้งปริมาณ
และคุณภาพ
- 4) ต้นทุนขนส่งสูง ระบบรางยังต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก
- 5) สิทธิประโยชน์ทางภาษีไม่ตอบโจทย์ธุรกิจเป้าหมาย
และมีขั้นตอนมาก

กฎระเบียบยังเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจและต้นทุนในการติดต่อประสานงานกับภาครัฐสูง

1

ประสิทธิภาพของภาครัฐไทยต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง
ส่วนหนึ่งเพราะกฎระเบียบที่ยังล้าสมัย

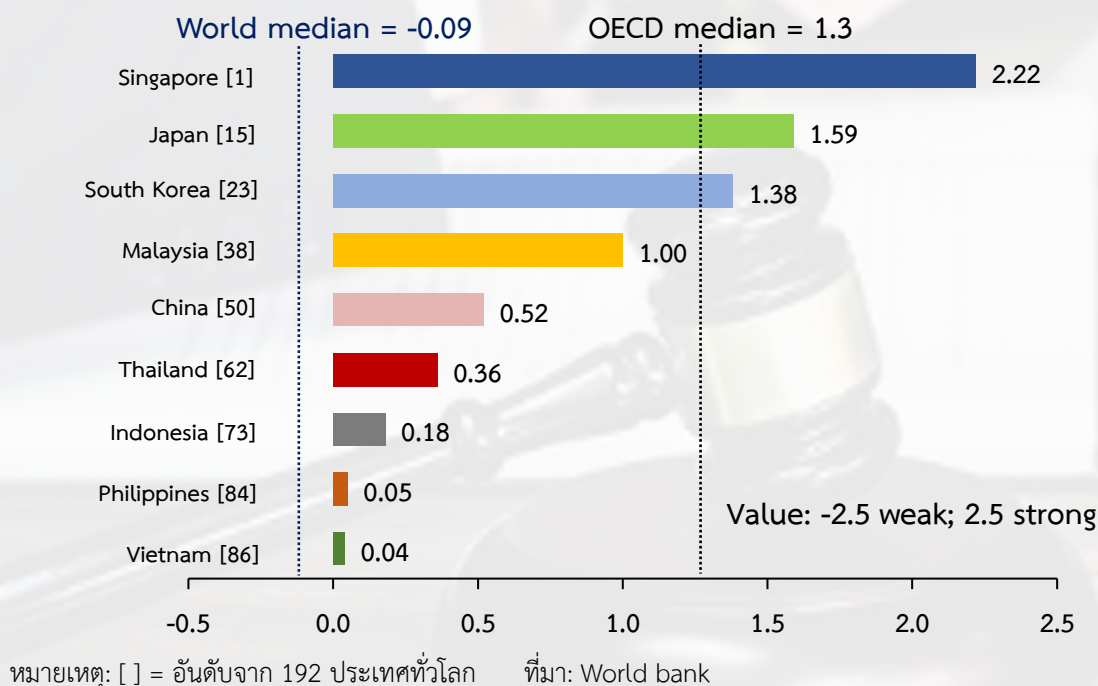
- งานศึกษาเรื่อง regulatory guillotine ของ TDRI พบว่ากฎระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัย เป็นต้นทุนต่อภาคเอกชนถึง 133,816 ล้านบาทต่อปี คิดเป็น 0.8% ของ GDP ปี 2019 นอกจากนี้ พบว่าไทยมีกฎระเบียบที่ล้าสมัยกว่า 1,026 กระบวนงาน (85% ของกฎหมายที่ได้ศึกษา)

2

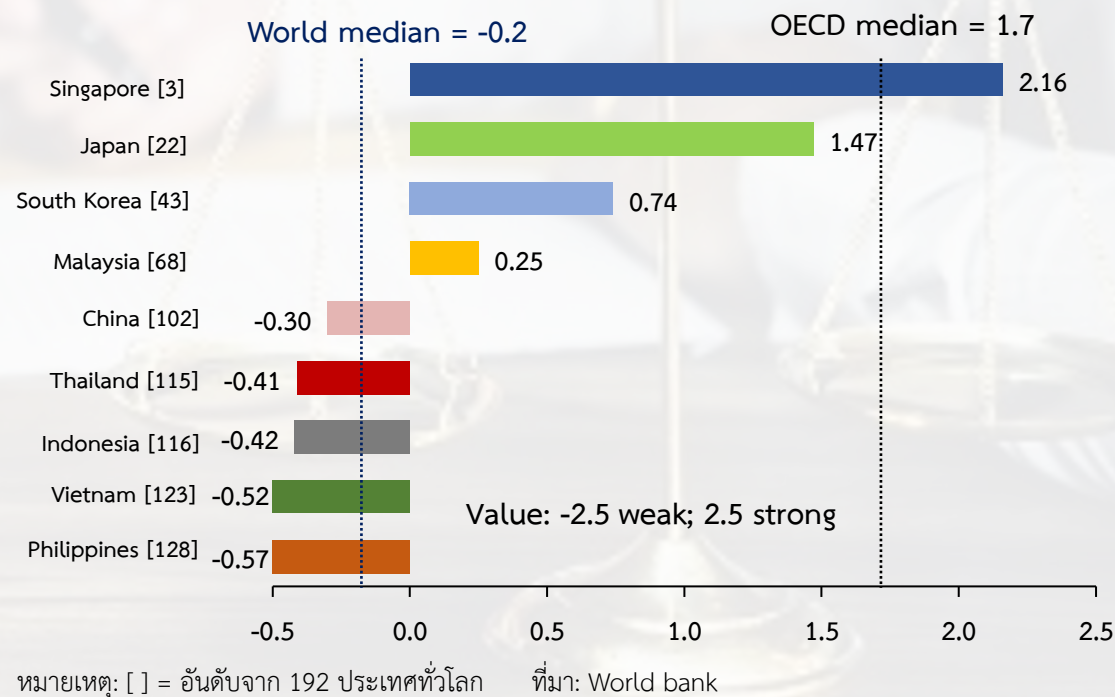
ต้นทุนในการติดต่อประสานงานกับภาครัฐสูง ส่วนหนึ่งสะท้อน
จากดัชนี Control of Corruption ที่อยู่ในระดับต่ำ

- การป้องกันการทุจริตของไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างอ่อนแอ โดยมีคะแนนต่ำกว่าค่ากลางของโลกและห่างจากคะแนนของ OECD ค่อนข้างมาก

ดัชนี Government Effectiveness (2019)

ดัชนี Control of Corruption (2019)

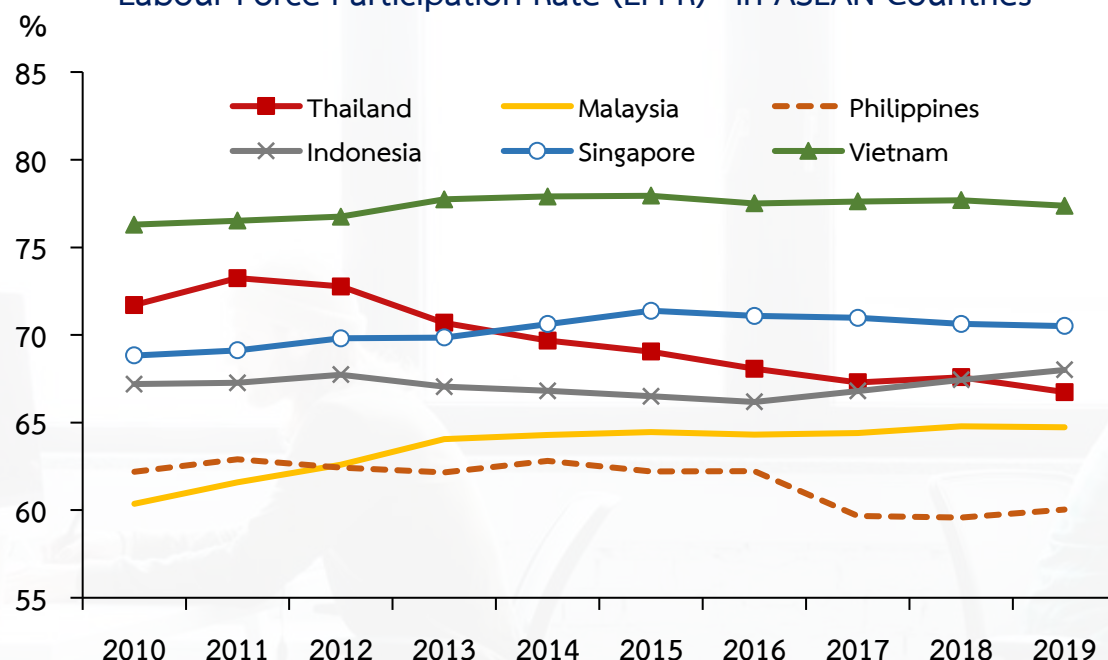
ไทยขาดแคลนแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

1

จำนวนแรงงานลดลง

- จำนวนแรงงานของไทยมีแนวโน้มลดลงเร็วกว่าประเทศอื่นในอาเซียน จากทั้ง (1) การเกษียณอายุตามการเข้าสู่สังคมสูงวัย และ (2) การออกจากตลาดแรงงาน เพื่อไปดูแลเด็ก คนแก่ หรือคนป่วยในครอบครัว^{1/}

Labour Force Participation Rate (LFPR)^{2/} in ASEAN Countries

ที่มา: International Labour Organisation (ILO)

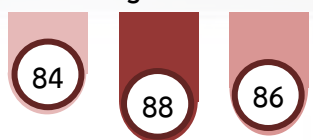
หมายเหตุ: 1/ อ้างอิงจาก จารีย์ ปิ่นทอง และคณะ, 2018

$$2/ \text{LFPR} = \frac{\text{labour force}}{\text{working-age population}} \times 100 = \frac{\text{persons employed} + \text{persons unemployed}}{\text{working-age population}} \times 100$$

2

หาแรงงานที่มีทักษะตรงตามความต้องการได้ยาก

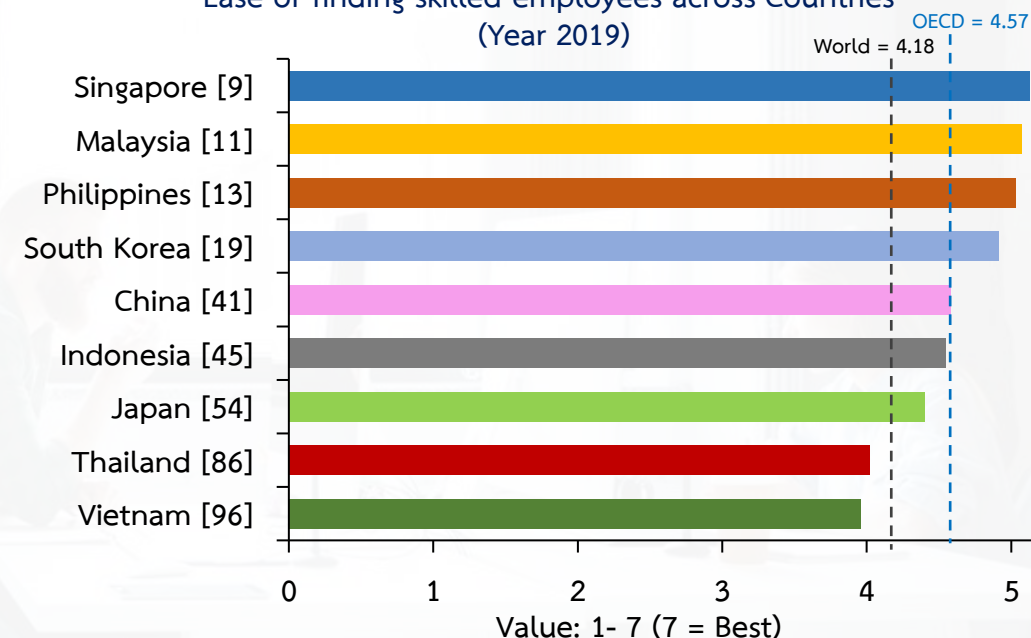
Ranking: Thailand*

* lower rank, harder to find skilled employees

- ตัวชี้วัดด้าน ease of finding skilled employees ซึ่งจัดทำโดย WEF สะท้อนมุมมองของผู้ประกอบการว่าหาแรงงานที่มีทักษะตรงตามความต้องการในไทยได้ค่อนข้างยากกว่าในประเทศอื่น

Ease of finding skilled employees across Countries (Year 2019)

ที่มา: World Economic Forum Global Competitiveness Index 2017-2019

หมายเหตุ: (1) [] และเส้นประแสดงอันดับและค่า median ของตัวชี้วัดในปี 2019 ตามลำดับ
(2) อันดับและค่าตัวชี้วัดคำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก 139 ประเทศ และอ้างอิงจากคำถามที่ว่า In your country, to what extent can companies find people with the skills required to fill their vacancies?

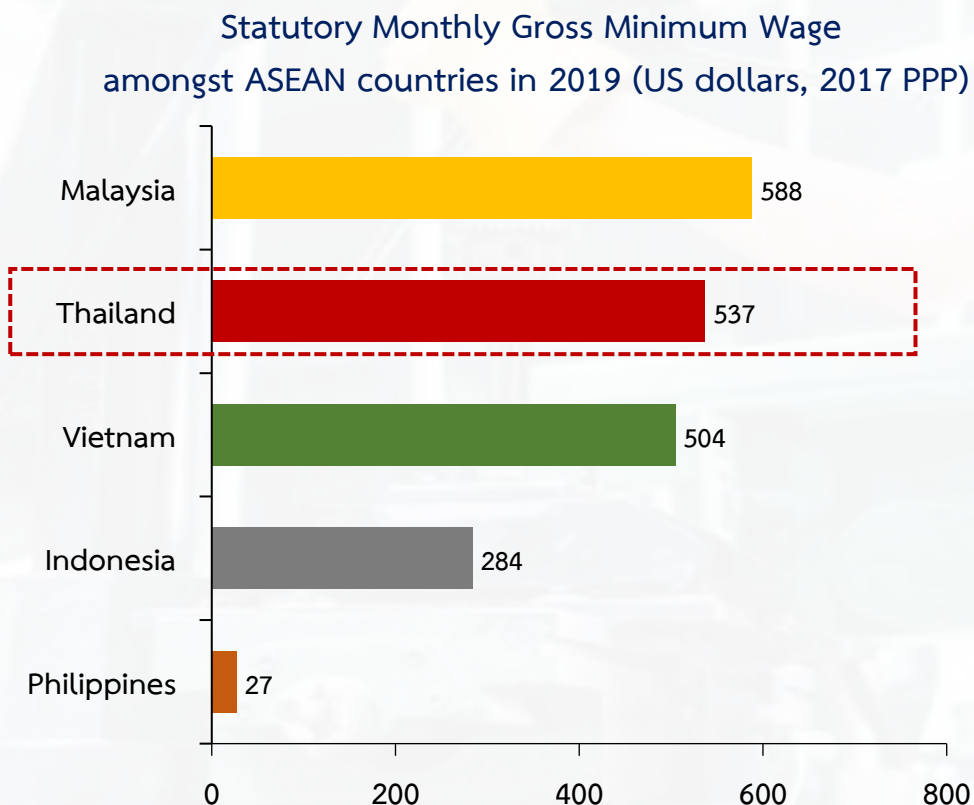

ขณะเดียวกันภาคธุรกิจต้องเผชิญกับต้นทุนการจ้างงานที่สูง ไม่ว่าจะเทียบกับประเทศในภูมิภาค หรือผลิตภาพแรงงาน

3

ค่าแรงขั้นต่ำของไทยค่อนข้างสูง

- เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน พบว่าอัตราค่าแรงขั้นต่ำตามกฎหมายของไทยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

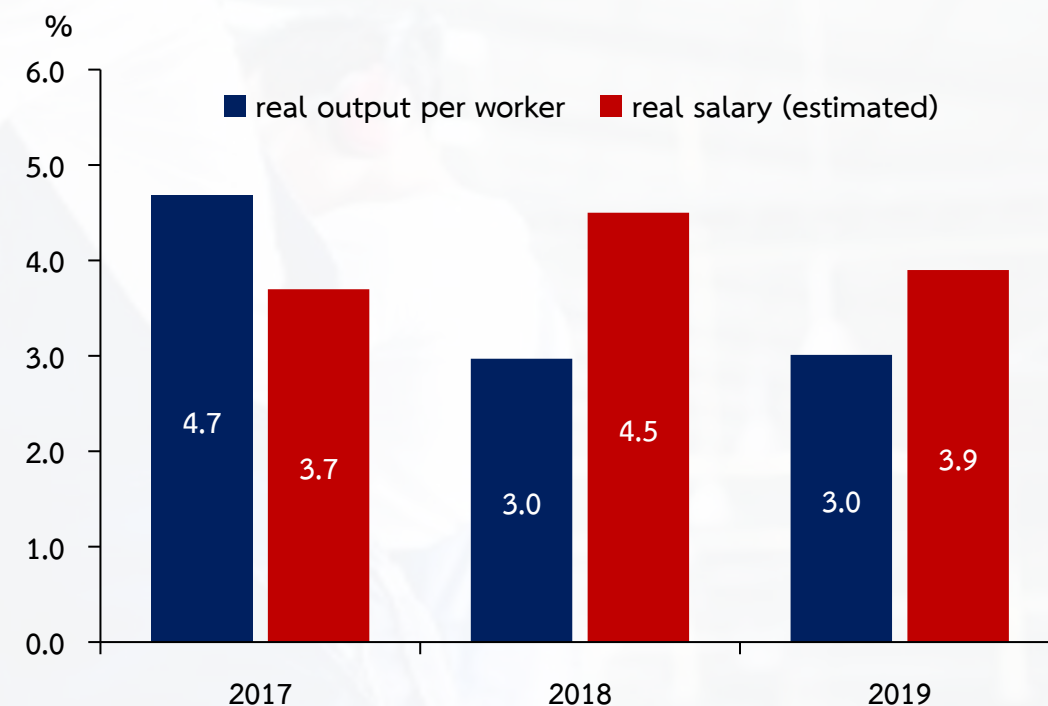
ที่มา: International Labour Organisation (ILO)

4

ต้นทุนการจ้างงานเพิ่มขึ้นมากกว่าผลิตภาพแรงงาน

- ต้นทุนการจ้างงานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าผลิตภาพของแรงงาน อาจกระทบต่อกำไรและการตัดสินใจลงทุนของภาคธุรกิจ

Growth Rates of Output per worker and Salary in Thailand (2017-2019)

ที่มา: International Labour Organisation (ILO) และ Korn Ferry Hay Group คำนวณโดยผู้เขียน

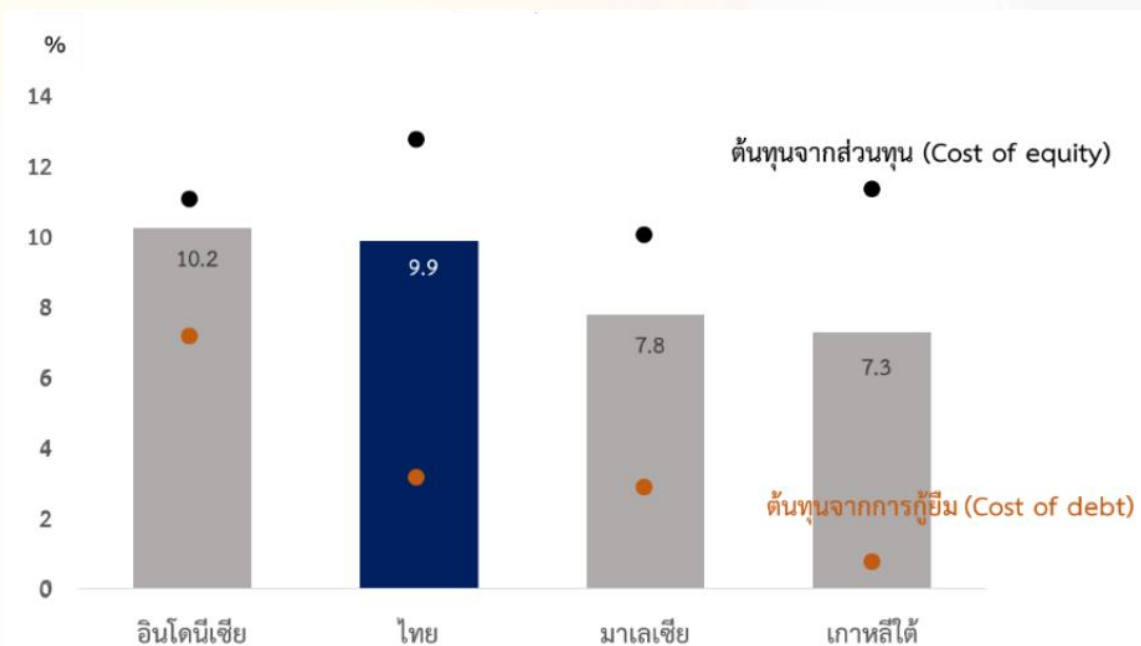
ต้นทุนทางการเงินของธุรกิจไทยยังค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

โดยเฉพาะ cost of equity ขณะที่การเข้าถึงสินเชื่อยังเป็นปัญหาสำหรับ SMEs

1 ต้นทุนการระดมทุนไทยสูง

- ต้นทุนการระดมทุนโดยเฉลี่ยของธุรกิจไทย (weighted average cost of capital: WACC)^{1/} สูงกว่าประเทศอื่น จาก cost of equity ที่สูง
- แม้ธุรกิจไทยมีต้นทุนจากการกู้ยืม (cost of debt) ต่ำ แต่ยังมีปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อและการเข้าถึงตลาดตราสารหนี้ จึงทำให้สัดส่วนระดมทุนจากการกู้ยืมอยู่ในระดับต่ำ

ต้นทุนการระดมทุนโดยเฉลี่ย (WACC) 2010-2016

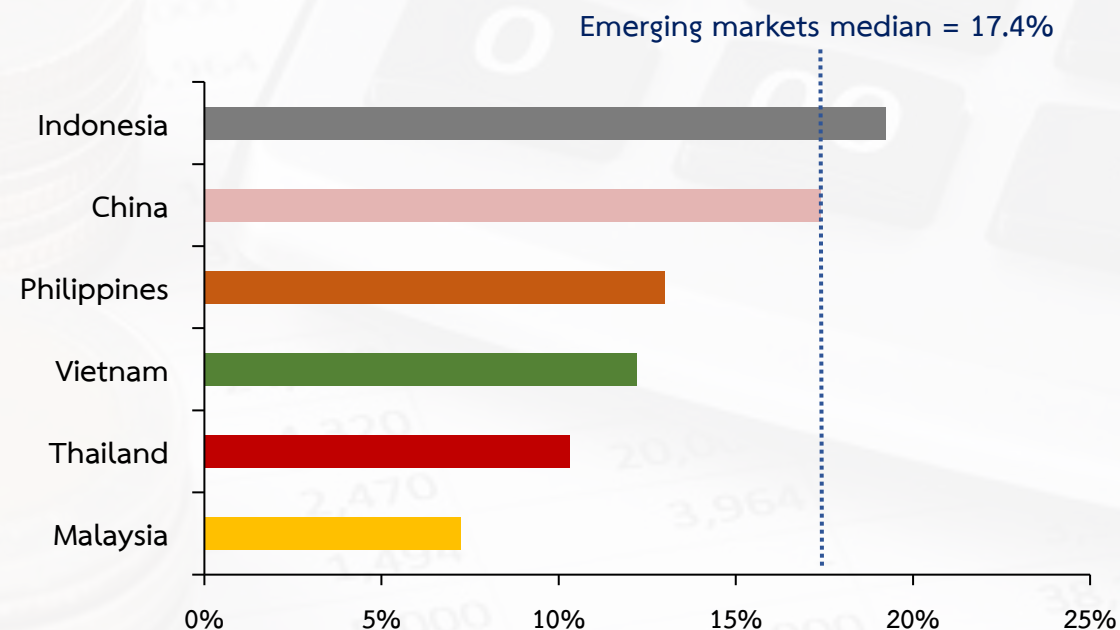

ที่มา: ดร. เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ และคณะ, 2017.

2 SMEs บางส่วนยังเข้าไม่ถึงสินเชื่อสถาบันการเงิน

- การเข้าถึงสินเชื่อจากสถาบันการเงินของ SMEs ไทยต่ำกว่าค่ากลางของประเทศตลาดเกิดใหม่ แต่ International Finance Corporation ประเมินว่ายังต่ำกว่าความต้องการประมาณ 10% ของ GDP

SMEs Financial gap per GDP in Emerging Markets (2018)

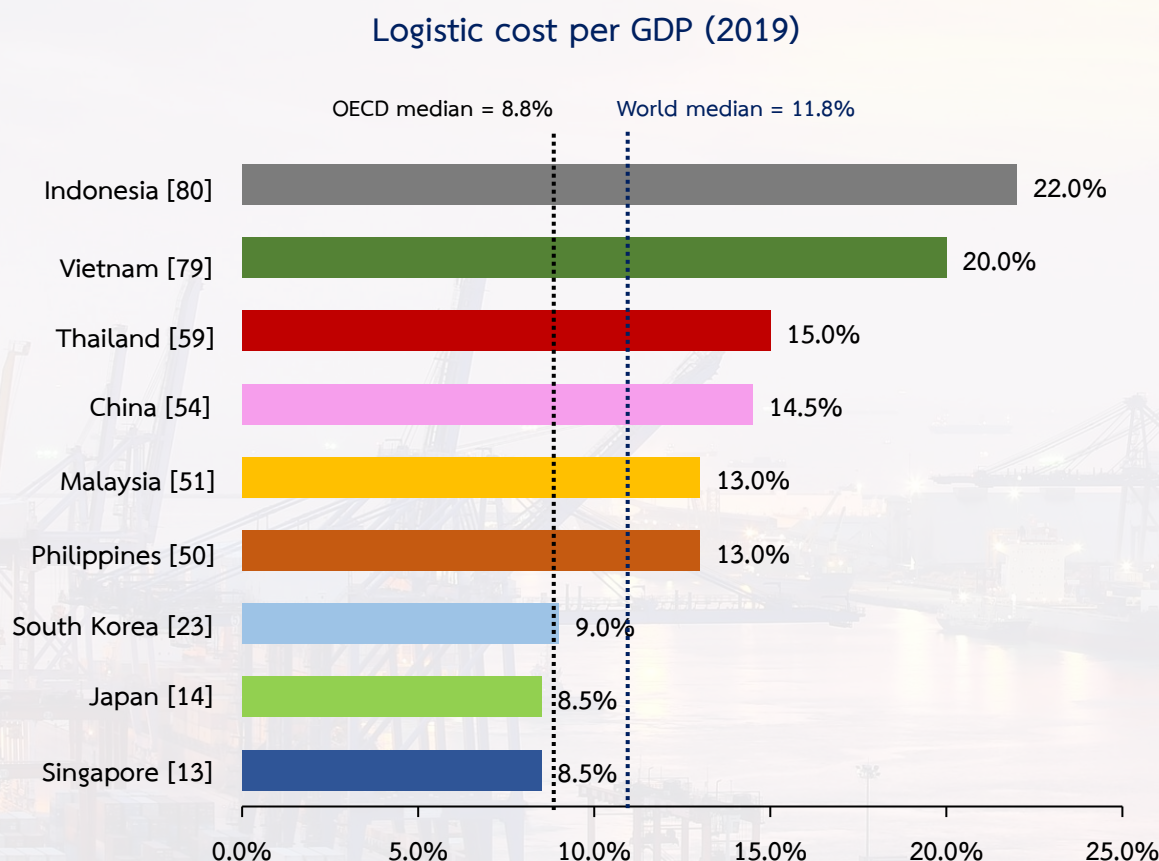

ที่มา: International Finance Corporation (IFC), 2018.

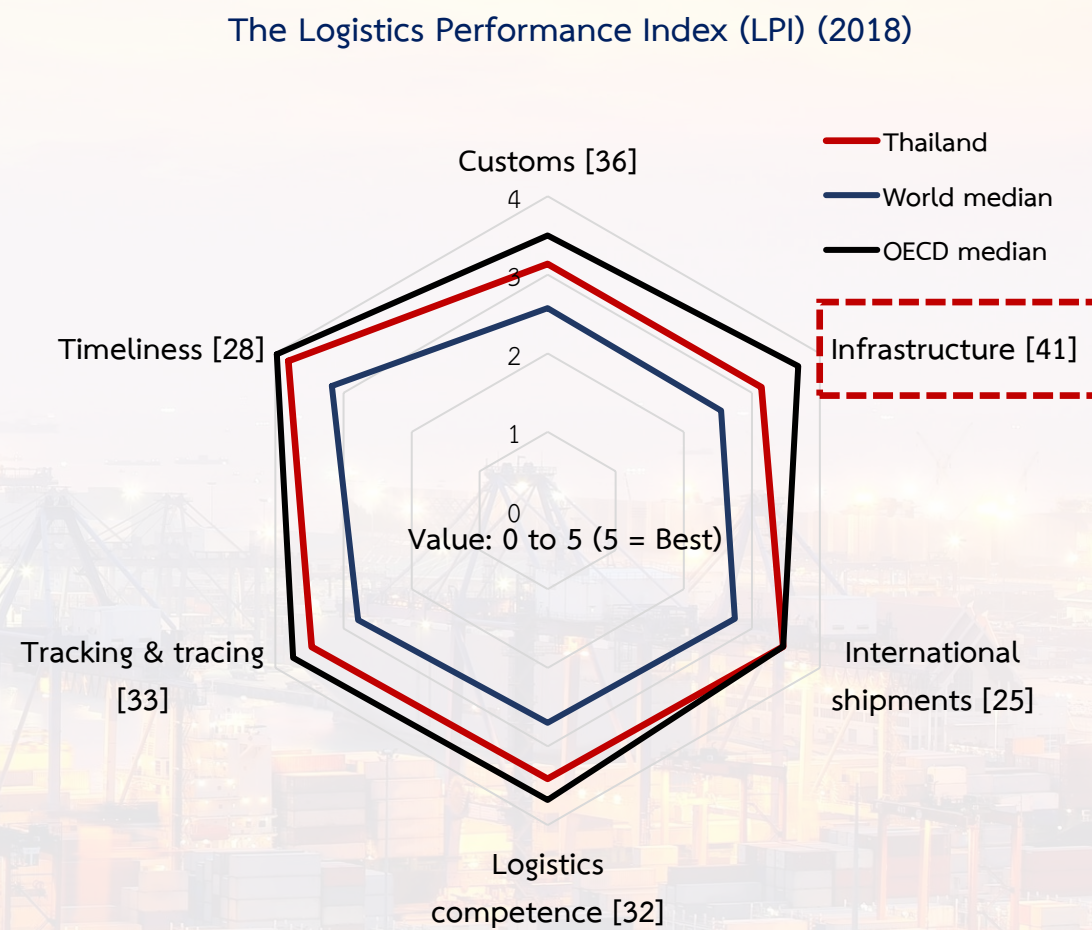
ไทยมีต้นทุนการขนส่งสูง ส่วนหนึ่งมาจากโครงสร้างพื้นฐานที่ยังต้องพัฒนาอีกมาก

1 ต้นทุน logistic ในไทยสูงกว่าค่ากลางโลก

ที่มา: Armstrong & Associates หมายเหตุ: [] = อันดับจาก 80 ประเทศทั่วโลก

2 ด้าน infrastructure มีคะแนนน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ที่มา: World bank หมายเหตุ: [] = อันดับจาก 167 ประเทศทั่วโลก

การพัฒนาและเพิ่มการใช้งานระบบขนส่งทางรางจะช่วยประหยัดต้นทุน logistic ได้มาก

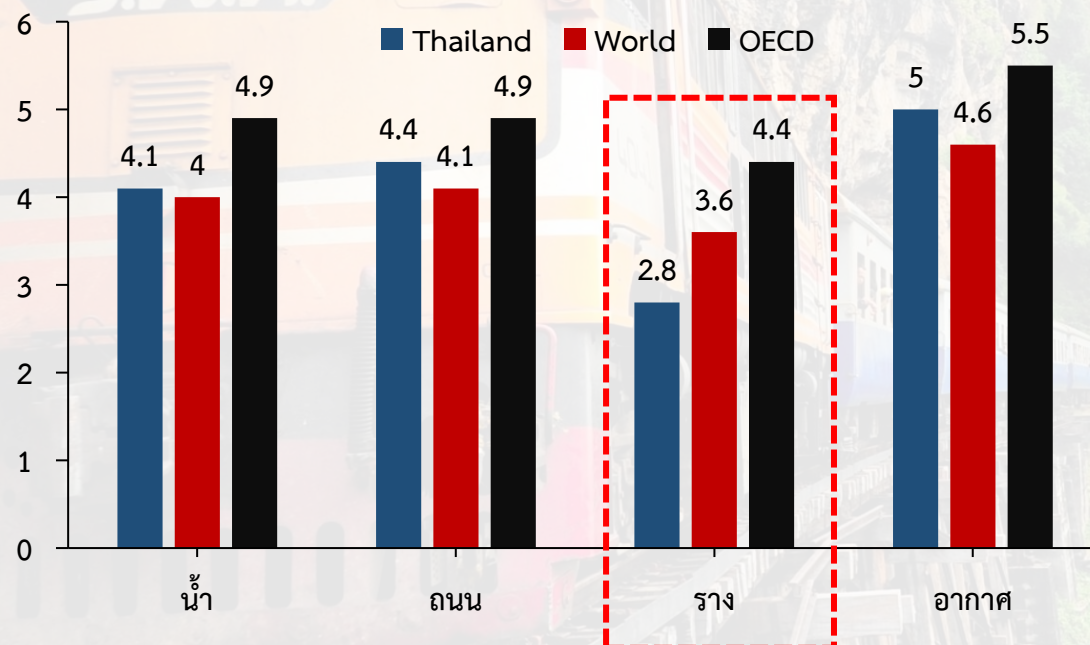
3

คุณภาพการขนส่งที่ยังไม่ดี มาจากระบบราง

- ไทยมีระบบการขนส่งทางน้ำ ถนน และอากาศที่ดีกว่าค่ากลางโลก แต่ด้านระบบรางมีคะแนนเพียง 2.8 ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางโลกที่ 3.6

The Transportation Performance by types (2018)

Value: 0 to 7 (7 = Best)

ที่มา: World bank

4

ไทยใช้ระบบรางน้อย แม้เป็นช่องทางขนส่งที่ถูกสุด

- ปัจจุบันไทยขนส่งทางราง 1% ของปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด หากเปลี่ยนการขนส่งทางถนนมาเป็นทางรางเพิ่มอีก 1% จะช่วยประหยัดต้นทุนด้าน logistic ได้อย่างน้อย 8.6 พันล้านบาทต่อปี หรือประมาณ 0.05% ของ GDP ปี 2019

ตารางข้อมูลปริมาณและต้นทุนการขนส่งสินค้า
แยกตามรูปแบบการขนส่ง (2019)

รูปแบบการขนส่ง	ปริมาณการขนส่งสินค้า (ล้านตัน)	สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้า (%)	ต้นทุน Logistic ต่อปริมาณสินค้าที่ขนส่ง (บาท/ตัน)
ถนน	520	54.9	2,500
น้ำ	415	43.9	1,997
ราง	11	1.0	1,590
อากาศ	1	0.1	50,879

ที่มา: NESDC คำนวณโดยผู้เขียน

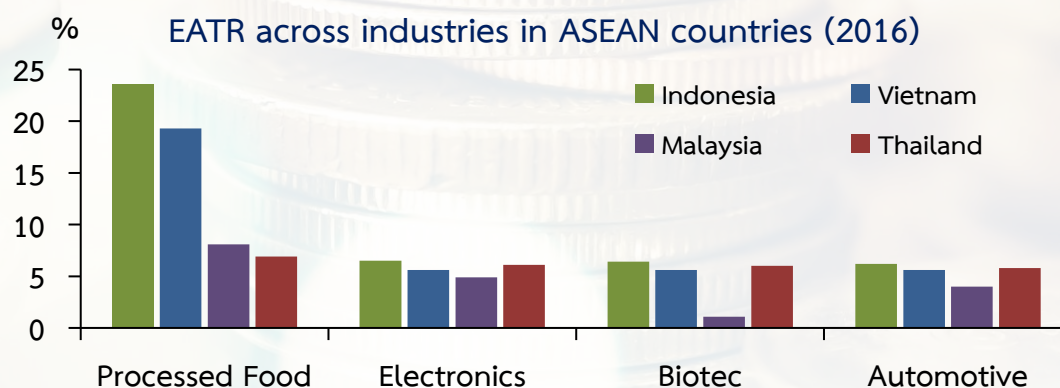
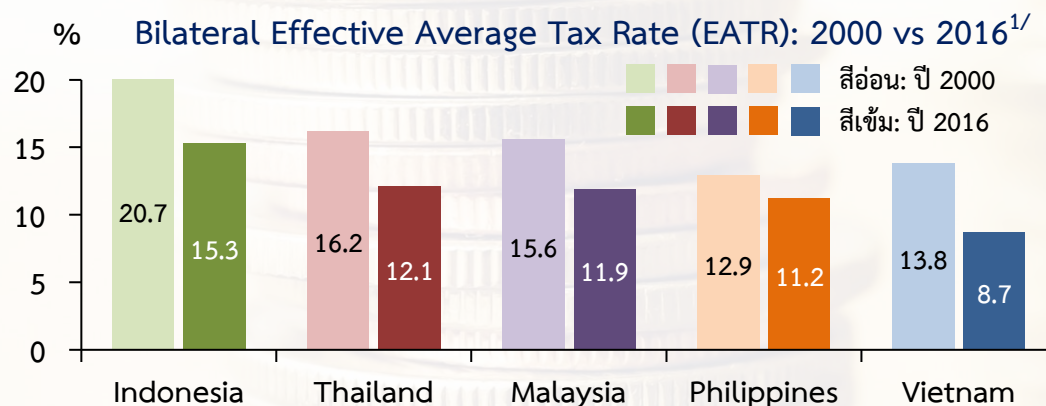

แรงจูงใจด้านอัตราภาษีของไทยยังแข่งขันกับประเทศอื่นได้ อย่างไรก็ดี อัตราภาษีอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการดึงดูดธุรกิจบางประเภท โดยเฉพาะธุรกิจข้ามชาติกลุ่ม high-tech

1

ไทยเรียกเก็บภาษีใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน

- ประเทศใน ASEAN แข่งกันลดอัตราภาษี ทำให้ไทยลดภาษีเช่นกัน โดยอัตราภาษีที่เรียกเก็บในหลายอุตสาหกรรมยังอยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน

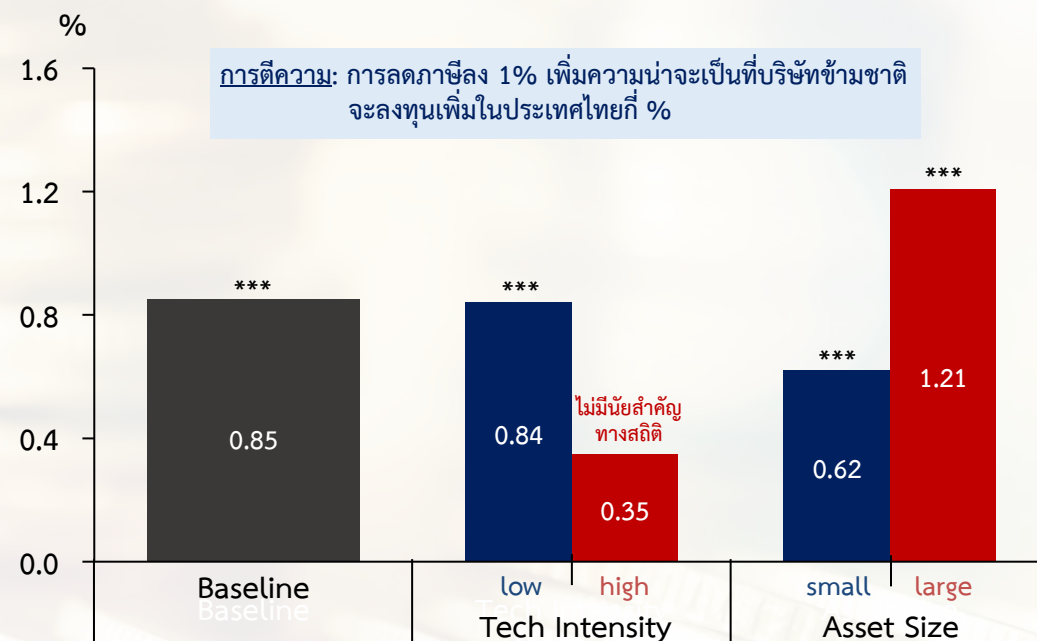
ที่มา: Muthitacharoen, 2016

2

ธุรกิจตอบสนองต่อแรงจูงใจด้านภาษีต่างกัน

- แรงจูงใจด้านภาษีมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของบริษัทข้ามชาติอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีผลต่อบริษัทข้ามชาติที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (high-tech firm) นอกจากนี้ บริษัทขนาดใหญ่ยังมีแนวโน้มตอบสนองต่อแรงจูงใจมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก

Marginal Effect of Tax Incentives on MNEs' Investment Location Choice^{2/}

ที่มา: Muthitacharoen, 2018

หมายเหตุ: 2/ คำนวณค่า marginal effects at mean และ *** แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ 1%

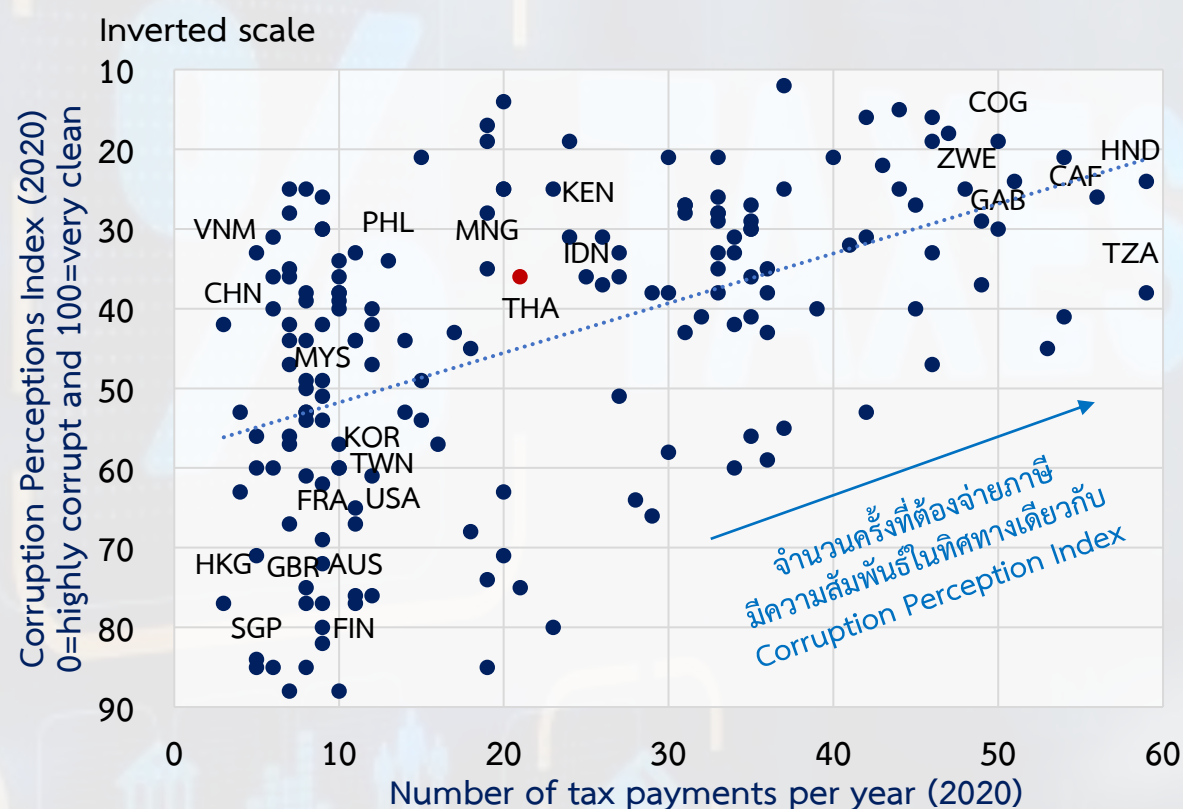

กระบวนการด้านภาษีที่ซับซ้อนและยุ่งยากอาจเพิ่มต้นทุนแฝงให้กับภาคธุรกิจ

3

ผู้ประกอบการต้องจ่ายภาษีหลายรอบ

- แม้อัตราภาษีของไทยจะใกล้เคียงกับประเทศอื่น แต่จำนวนครั้งที่ต้องจ่ายภาษีมีมากกว่าหลายประเทศในอาเซียน และอาจเอื้อให้เกิด corruption

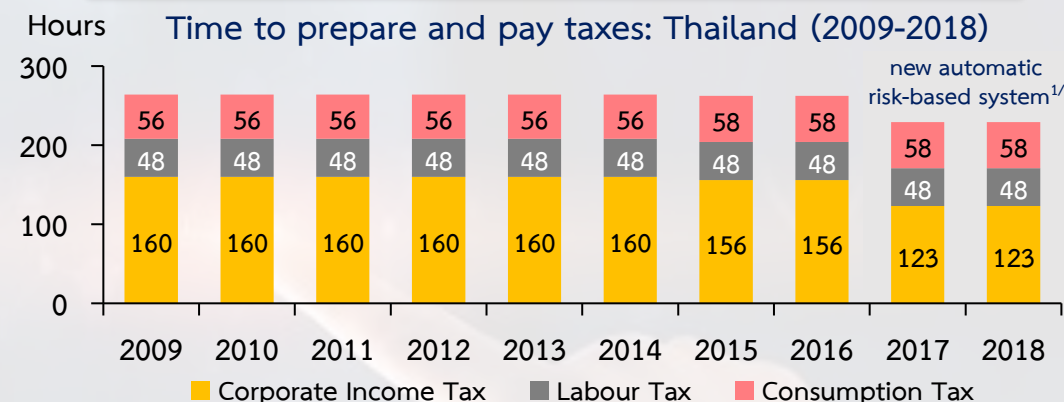

ที่มา: World Bank, Transparency international และ PWC คำนวณโดยผู้เขียน

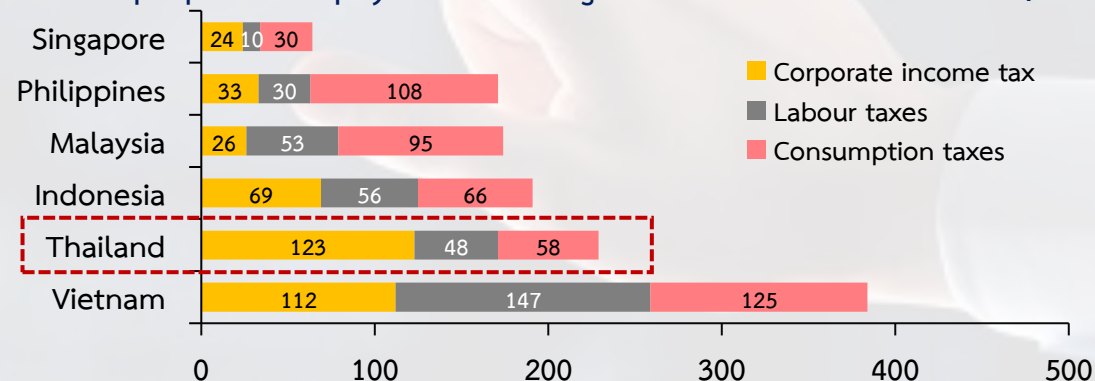
4

ภาคธุรกิจใช้เวลาเตรียมเอกสารและจ่ายภาษีนาน

- ผู้ประกอบการใช้เวลาเตรียมเอกสารและจ่ายภาษีน้อยลงในช่วงหลัง แต่หากเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียน ไทยยังถือว่าค่อนข้างนาน โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล

Time to prepare and pay taxes amongst ASEAN countries in 2018 (hours)

ที่มา: World Bank และ PWC คำนวณโดยผู้เขียน

หมายเหตุ: 1/ New automatic risk-based system คือ ระบบที่สรรพากรนำมาใช้เพื่อคัดกรองและตรวจสอบเฉพาะกลุ่มธุรกิจที่มีความเสี่ยงจะเลี่ยงภาษี

บทนำ

กรอบความคิด

Revenue

1. Size of demand
2. Products & innovation
3. Access channels to customers

Cost

4. Government effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives

9. Risk & Uncertainty

บทส่งท้าย

เอกสารอ้างอิง

การประเมินปัจจัย Risks & Uncertainty

พบว่า ไทยมีความเสี่ยงและความไม่แน่นอน
สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

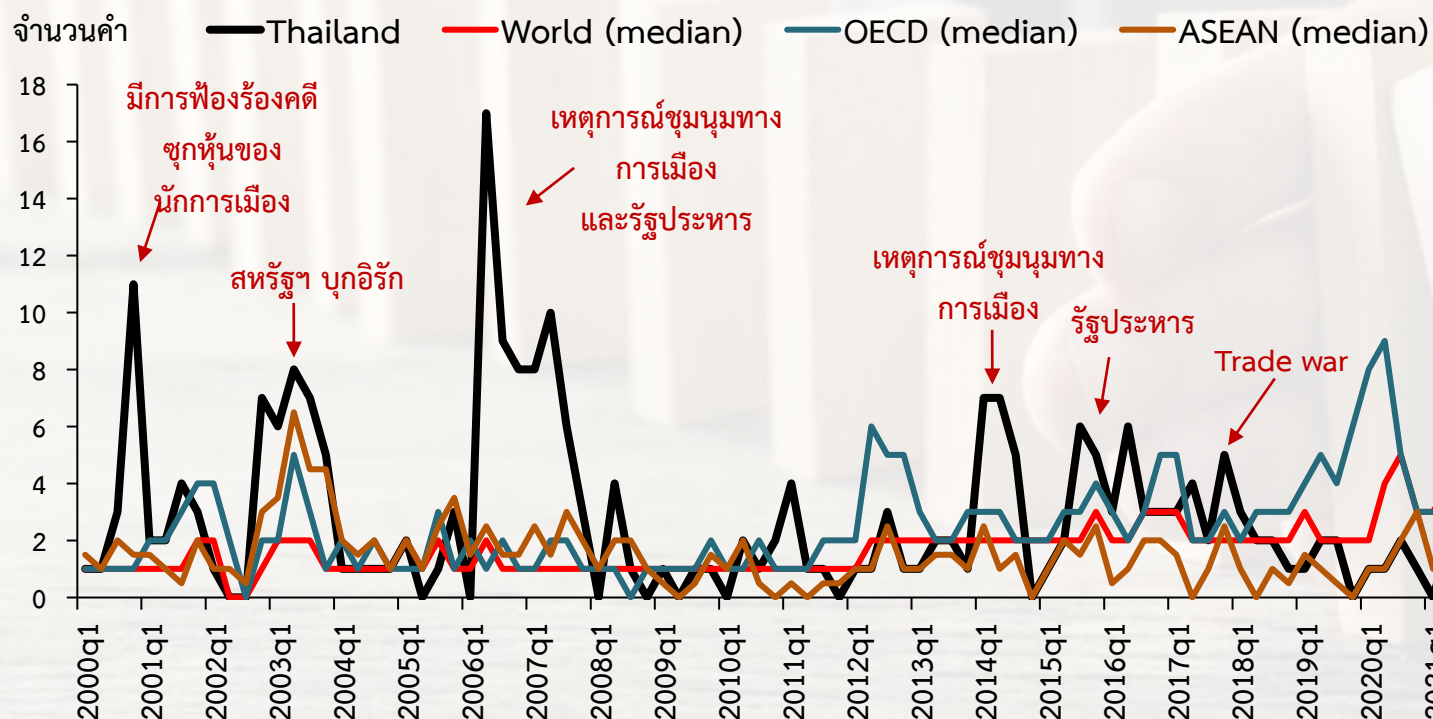

ไทยมีความไม่แน่นอนสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่วนใหญ่มาจากเหตุการณ์ทางการเมือง

1

ไทยมีความไม่แน่นอนสูงสะท้อนจากจำนวนคำ uncertainty ในรายงานเศรษฐกิจรายประเทศของ EIU^{1/} ที่สูงกว่าเพื่อนบ้านตลอด 20 ปีที่ผ่านมา

Numbers of uncertainty words

หมายเหตุ: 1/ Economist Intelligence Unit (EIU)

ที่มา: IMF

รวมจำนวนคำของรายงาน แต่ละประเทศ	2000Q1- 2009Q4	2010Q1- 2021Q2	2000Q1- 2021Q2
Indonesia	194	80	274
South Korea	160	96	256
Thailand	140	105	245
Japan	108	117	225
OECD (median)	66	147	213
Philippines	126	76	202
China	27	154	181
ASEAN (median)	104	69	173
Malaysia	82	62	144
World (median)	46	97	143
Singapore	54	39	93
Vietnam	35	51	86

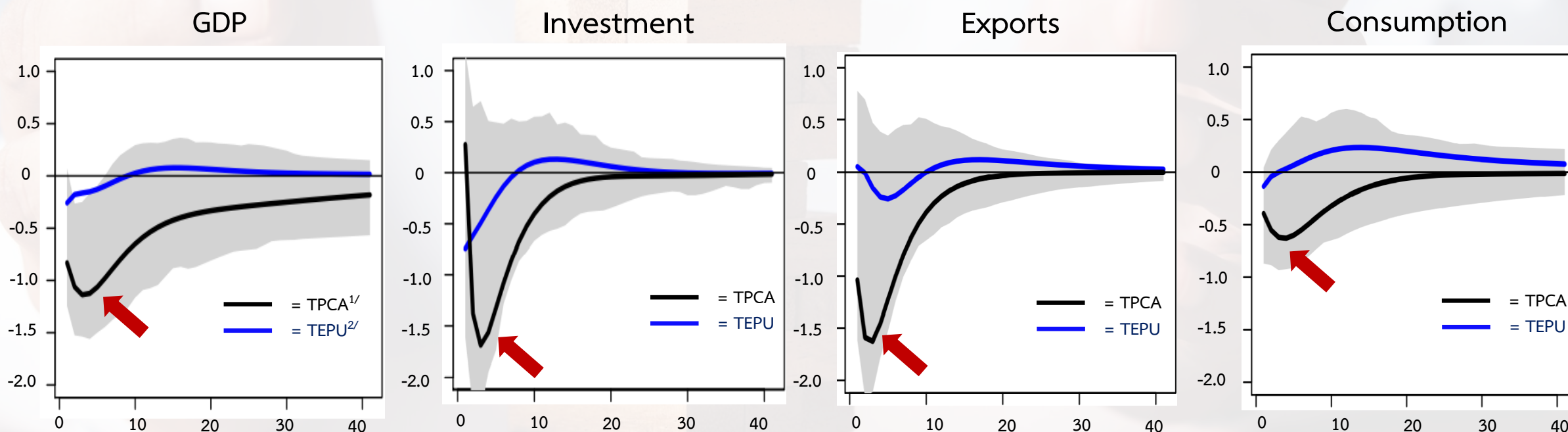

ความไม่แน่นอนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย ผ่านช่องทางการลงทุนและการส่งออกเป็นสำคัญ

2

งานศึกษาในอดีตชี้ว่าความไม่แน่นอนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะการลงทุนและการส่งออก

การตอบสนองของตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ต่อความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้น 1 หน่วยค่าเบี่ยงเบน
(Impulse Response of Uncertainty Shock by 1 Standard Deviation)

หมายเหตุ: ^{1/} The first principal component (TPCA) of seven uncertainty proxies : news-based Thai economic policy uncertainty (TEPU), one-quarter-ahead macroeconomic uncertainty (M1), one-quarter-ahead financial uncertainty (F1), 60 days moving-average historical volatility of the SET50 index (SETVOL), 3-month moving average option implied volatility of the USDTHB exchange rate (USDTHBVOL), the consumer confidence index (CCI) and the business sentiment index (BSI).

^{2/} The news-based Thai economic policy uncertainty.

ที่มา: Apaitan T. , Luangaram P. and Manopimoke P. : 2019

บทนำ

กรอบความคิด

Revenue

1. Size of demand

2. Products
& innovation3. Access channels
to customers

Cost

4. Government
effectiveness

5. Labor costs

6. Financing costs

7. Logistics costs

8. Tax incentives

9. Risk &

Uncertainty

บทส่งท้าย

เอกสารอ้างอิง

บทส่งท้าย

- การลงทุนไทยที่อยู่ในระดับต่ำเกิดจากผลตอบแทนน้อยและความไม่แน่นอนสูง ซึ่งผลตอบแทนที่น้อยเกิดจากทั้งตลาดในประเทศที่โตช้า และความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศที่น้อยลง รวมทั้งต้นทุนที่สูงในหลายมิติ จากทั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ปัญหาด้านแรงงาน ต้นทุนทางการเงินและการขนส่งที่สูง
- การเพิ่มผลตอบแทนและลดความไม่แน่นอนในการลงทุนต้องได้รับแรงผลักดันจากทุกภาคส่วน ซึ่งที่ผ่านมาการจัดตั้งและผลักดันการลงทุนในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้สร้างความมั่นใจและเริ่มแก้ไขปัญหาบางด้าน เช่น การเชื่อมโยงระบบคมนาคมและพัฒนาระบบราง การพัฒนาทักษะแรงงาน อย่างไรก็ตาม การลงทุนยังจำกัดในพื้นที่ EEC เป็นหลัก
- การเพิ่มการลงทุนและขยายการลงทุนไปสู่พื้นที่อื่นๆ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อฟื้นฟูและยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจไทย กระจายการเจริญเติบโต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- คณะผู้จัดทำจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะจุดประกายให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาและก่อให้เกิดความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการลงทุนของไทยในระยะยาว

คณะผู้เขียน

ชลิดา แท่งเพชร
ChalidaT@bot.or.thรัตติยากร ลิ้มตชัย
RattiyaL@bot.or.thพิรญาณ์ รณภาพ
PirayaR@bot.or.thเกริกเกียรติ พรหมมินทร์
KerkkiaP@bot.or.thสาระ จิตกริสร
SaraJ@bot.or.th

คณะผู้เขียนขอขอบพระคุณหลายท่านในสายนโยบายการเงิน
ดร.ชญาวดี ชัยอนันต์ ดร.สักรกะภาพ พันธุ์ยานุกูล คุณบัณณรี ปิณณราช
ดร.สรสา ชื่นโชคสันต์ คุณชนาภรณ์ เสรีวรวิทย์กุล คุณอติพงษ์ สายแก้ว
คุณปัญญพัฒน์ ประสิทธิ์เดชสกุล คุณปณิชา อภัยทาน คุณธิตี เกตุพิทยา
คุณพงศ์ศรัณย์ อัสวชัยโสภณ คุณกิงกาญจน์ เกษศิริ คุณณัฐอร เบญจปฐมรงค์
คุณชุตติกา เกียรติเรืองไกร และคุณจิตา จีระธีรนาถ
สำหรับข้อคิดเห็นต่อการพัฒนาต้นฉบับและทำให้บทความนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทนำ

กรอบความคิด

Revenue

1. Size of demand

2. Products

& innovation

3. Access channels

to customers

Cost

4. Government

effectiveness

5. Labor costs

6. Financing costs

7. Logistics costs

8. Tax incentives

9. Risk &

Uncertainty

บทส่งท้าย

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง (1/2)

- ขวัญใจ เทชเสนสกุล, 2021. BCG Economy Model โมเดลธุรกิจใหม่สู่การเติบโตอย่างยั่งยืน. นิตยสารการเงินธนาคารฉบับเดือนกันยายน 2021.
- จารีย์ ปิ่นทอง และคณะ, 2018. สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย. โครงการศึกษาด้านโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่มียุทธศาสตร์การดำเนินนโยบาย. รายงานนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. Available from: <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf>
- ชนกานต์ ฤทธิพันธ์, 2019. แผนที่ประเทศไทยที่มีพื้นที่จังหวัดตามสัดส่วนของจำนวนประชากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด. PIER Statistics Series. Available from: <https://www.pier.or.th/blog/2019/0701/>
- ดร. เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ และคณะ, 2017. ทำไมระดับการลงทุนภาคเอกชนไทยต่ำ ควรทำและไม่ควรทำอะไร. Available from: [เศรษฐกิจไทยฟื้นไม่ยาก หาก 'กียอดินกฎหมาย' - TDRI: Thailand Development Research Institute](#)
- ภูมิจิต ศรีอุดมขจร และ เทียนสว่าง ธรรมวณิช, 2020. เศรษฐกิจไทยฟื้นไม่ยากหาก กียอดินกฎหมาย. Available from: <https://www.pier.or.th/blog/2019/0701/>
- ศูนย์วิจัยกสิกร ฉบับที่ 2729 ปี 2016. รถไฟฟ้าคู่และรถไฟสายใหม่...เสริมศักยภาพการแข่งขัน ด้วยการตอบโต้ภัยการลดต้นทุนขนส่งสินค้าภายในประเทศ. Available from: [รถไฟทางคู่และรถไฟสายใหม่...เสริมศักยภาพการแข่งขันด้วยการตอบโต้ภัยการลดต้นทุนขนส่งสินค้าภายในประเทศ \(กระแสทรรศน์ ฉบับที่ 2729\) - ศูนย์วิจัยกสิกรไทย \(kasikornresearch.com\)](#) Available from: <https://thaipublica.org/2017/08/8-facts-about-thai-investment2/>
- Acosta et al., 2020. Green Growth Index 2020 – Measuring Performance in Achieving SDG Targets. GGGI Technical Report, No.16. Available from: <https://greengrowthindex.gggi.org/wp-content/uploads/2021/01/2020-Green-Growth-Index.pdf>
- Apaitan T. , Luangaram P. and Manopimoke P. , 2019. Uncertainty and Economic Activity: Does it matter for Thailand? Available from: [4-1-paper.pdf \(pier.or.th\)](#)
- Cornell University, INSEAD, and WIPO, 2020. The Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation? Ithaca, Fontainebleau, and Geneva. Available from: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf
- Department of Employment, Ministry of Labour, 2021. Available from: http://statbbi.nso.go.th/staticreport/Page/sector/TH/report/sector_02_24_TH_.xlsx
- European Commission, 2021. Carbon Border Adjustment Mechanism: Questions and Answers. Available from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_3661
- IMF, 2021. World Uncertainty Index. Available from: <https://worlduncertaintyindex.com/data/>
- International Finance Corporation, 2018. MSME Finance Gap as % of GDP. Available from: <https://www.smeffinanceforum.org/data-sites/msme-finance-gap>
- Muthitacharoen, A., 2016. Assessing Tax Incentives for Investment: Case Study of Thailand (PIER Discussion Paper No. 21)
- Muthitacharoen, A., 2018. Location Choice and Tax Responsiveness of Foreign Multinationals: Evidence from ASEAN Countries (PIER Discussion Paper No. 95)

บทนำ

กรอบความคิด

Revenue

1. Size of demand
2. Products
& innovation
3. Access channels
to customers

Cost

4. Government
effectiveness
5. Labor costs
6. Financing costs
7. Logistics costs
8. Tax incentives

9. Risk & Uncertainty

บทส่งท้าย

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง (2/2)

- Office of the National Economic and Social Development Council, 2021. Gross Domestic Product Chain Volume Measures: QGDP 2nd quarter 2021. Available from: https://www.nesdc.go.th/nesdb_en/ewt_news.php?nid=4465&filename=index
- Office of National Digital Economy and Society Commission, 2021. Thailand Digital Outlook. Available from: https://drive.google.com/file/d/1pdU_KLZ1srXUua5UGWSye2KQA5COIna/view
- Property Rights Alliance, 2020. International Property Rights Index: Thailand. Available from: <https://www.internationalpropertyrightsindex.org/country/thailand>
- Schwab, K., 2019. The Global Competitiveness Report 2019. World Economic Forum. Available from: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
- Stock Exchange of Thailand, 2021. Available from: <https://www.set.or.th/en>
- Toole, M., 2020. Sustainable finance market continues 2020 growth. Refinitiv. Available from: <https://www.refinitiv.com/perspectives/market-insights/sustainable-finance-market-continues-2020-growth/>
- United Nations Thematic Working Group on Migration, 2019. Thailand Migration Report 2019. Available from: <https://thailand.un.org/en/50831-thailand-migration-report-2019>
- Wignaraja et al., 2010. How Do FTAs Affect Exporting Firms in Thailand? Thailand Development Research Institute. Available from: <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/09/t5m2010001.pdf>
- WIPO, 2021. Total Patent Applications (direct and PCT national phase entries) By Applicant's Origin. WIPO IP Statistics Database. Available from: <https://www3.wipo.int/ipstats/index.htm>